

Nr. 4 (octombrie 2011)

ISSN 1857-4424

Realități Culturale

REVISTĂ DE ETNOGRAFIE, FOLCLOR ȘI CULTURĂ CONTEMPORANĂ

Bâlcii olarilor
din Iurceni

Bâlcii olarilor
din Iurceni

PROIECTUL
„REALITĂȚI CULTURALE”

nr. 4 (octombrie 2011)

COLEGIUL DE REDACȚIE

Pavel Popa,
redactor-șef

dr. Varvara Buzilă,
*director adjunct Muzeul Național de
Etnografie și Istorie Naturală*

dr. Victor Ghilaș,
Academia de Științe a Moldovei

dr. Vasile Chiseliță,
Academia de Științe a Moldovei

Gheorghe Neculaescu,
*director Cabinetul metodic al Minis-
terului Culturii*

Alexei Rău,
director Biblioteca Națională

Veta Ghimpu-Munteanu,
redactor Teleradio-Moldova

Ion Bălțeanu,
*președinte Uniunea Meșterilor Popu-
lari din Moldova*

Corina Burghilea,
grafică

Cristian Șarban,
design, tehnoredactare

Adresa: or. Chișinău, str. București,
68, of. 313
Tel.: (+373 22) 22-37-86, 20-25-53
Fax: (+373 22) 20-25-55
E-mail: popapavel55@gmail.com

Materialele expediate redacției — în
variantă electronică, nu se reîntorc
autorilor.

Articolele nu totdeauna vor cores-
punde cu poziția redacției.
Republicarea materialelor este per-
misă cu acordul redacției.

***Tipar:** Editura „Notograf Prim“ SRL*

Indice de abonare:

PM 32118

Preț: 15 lei

SUMAR

* * * Luna Octombrie2

Calendar cronologic.3

ALEXEI RĂU Biblioteconomie pe malul mării.6

IULIA CERNEI Jocul ca la satul Drochia10

* * * Ciprian Porumbescu11

PAUL DĂNILĂ VAI, SĂRMANA TURTURICĂ12

* * * Folcloristul Sergiu Moraru13

* * * Doina și Ion Aldea-Teodorovici.14

ANATOL CADU Iar sărbătorile ne-adună16

VERA CARAULAN „VÂNTULEȚUL” de la Bălți,
încântă publicul din diverse localități.18

CLAUDIA GHERMAN Festivalul Cărții și Lecturii
— la Râșcani19

AURELIA NECHIT Cântecul — cea mai frumoasă
amintire despre NICOLAE SULAC20

ANGELA POPA Festivalul Cărții la Cantemir.21

SILVIA FLOREA Târgul Meșterilor Populari
„LA NISTRU LA MĂRGIOARĂ”22

NADEJDA MUCU Bâlciul olarilor, Iurcenii 201123

PETRE POPA — Oaspete drag24

* * * Dirijorul Alexandru Samoilă30

* * * Olga Ciolacu30

LILIANA BOBEICO 50 de toamne într-un Trandafir . . .31

ANATOL CADU Un destin împlinit, un destin
presurat cu flori, un destin ales al sorții32

SALUT AMICE !

Iată că, am reușit să edităm și cel de-al patrulea număr al revistei „Realități Culturale”. Sunt convinsc, că ați răsfoit, cu interes, paginile publicației și poate ați aflat unele lucruri interesante, necesare pentru activitatea Dumneavoastră. În caz când, unele articole vau produs sentimente plăcute, sau semne de întrebare, Vă invităm să comunicați cu noi, să ne informați despre părerile și intențiile Dumneavoastră. Pe marginea acestor comunicări, vom descoperi necesitățile și aspirațiile voastre, și ne vom strădui, pe cât e posibil, să contribuim major la realizarea lor. Numai buna înțelegere și adevărata comunicare, dintre noi, pot face revista „Realități Culturale” un prieten mult așteptat și respectat, pentru faptul că la realizarea ei participăm cu toții, o țară întreagă. Iar aceasta, este posibil să se întâmple, numai în cazul, când Dumneavoastră nu veți trece nepăsător pe lângă tezaurul spiritual național, ci, veți pune sufletul, și umărul la promovarea, și transmiterea lui generațiilor viitoare. Aceasta, vă invităm s-o faceți, și prin intermediul revistei noastre, amintiți-vă proverbul popular „Ce-i scris cu penița, nu se taie cu bărdița”.

Materialele, care au văzut lumina zilei, vor rămâne și pentru generațiile viitoare, în așa mod vom contribui la păstrarea spiritualității neamului și în

continuare. Celora , care colaborează cu „Realități Culturale”, le suntem recunoscători, și le mulțumesc din suflet, pentru eforturile depuse în cultivarea și educarea generațiilor în creștere, în baza obiceiurilor și tradițiilor populare, credinței, omeniei, patriotismului față de popor și de țară, în scopul păstrării neamului pe această palmă de pământ atât de frumoasă, dar și atât de chinuită, scăldată în lacrimi amare. Nu îmbrățișați indiferența, descoperiți idealurile naționale și sensul vieții Dumneavoastră va deveni foarte prețios. Aceasta o puteți descoperi și prin intermediul revistei „Realități Culturale”.

Bucurați-vă de a avea dreptul, să folosiți revista „Realități culturale” în scopuri mărețe și frumoase.

Nu uitați să abonați revista, și pentru anul viitor!

Cu drag, Pavel Popa

TABLOUL REPUBLICAN DE ABONARE LA REVISTA „REALITĂȚI CULTURALE”, NR. 4:

Nr. d/o	Raionul/ Municipiul	Nr. abonați	Instituții de cultură
1	Drochia	11	81
2	Fălești	10	122
3	Rîșcani	10	99
4	Dubăsari	9	34
5	Hîncești	9	118
6	Florești	8	119
7	Soroca	8	125
8	Rezina	7	73
9	Bălți	6	23
10	Criuleni	6	61
11	Strășeni	5	71
12	Briceni	5	68
13	Anenii Noi	5	72
14	Cantemir	5	92
15	Cahul	4	103
16	Căușeni	4	84
17	Călărași	4	90
18	Ștefan-Vodă	4	67
19	Ialoveni	3	61
20	Dondușeni	3	48
21	Chișinău	3	68
22	Șoldănești	3	64
23	Ocnița	3	68
24	Telenești	2	97
25	Edineț	2	92
26	Ungheni	2	126
27	Glodeni	2	69
28	Orhei	2	127
29	Basarabasca	2	25
30	Nisporeni	2	68
31	Sîngerei	1	99
32	Leova	1	70
33	UTAG	1	81
34	Cimișlia	1	74
35	Taraclia	0	52
36	Alte instituții	360	

Octombrie

Numele lunii octombrie (latină: October) vine de la cuvântul latinesc octo, opt. Conform calendarului roman luna octombrie era cea de-a opta lună a anului.

În calendarul Gregorian lună Octombrie este cea de-a zecea lună a anului, care are o durată de 31 de zile ca și celelalte șapte luni din douăsprezece.

Astrologic, luna Octombrie începe cu soarele în semnul Balanței și sfârșește în semnul Scorpionului.

Din punct de vedere astronomic, luna octombrie începe cu soarele în constelația Fecioarei și se sfârșește cu soarele în constelația Balanței.

Grecii numeau luna octombrie Pyanopsion. La noi, luna octombrie, popular, se numește Brumărel. În această lună cad frunzele din copaci, oamenii se ocupă mai mult de treburile gospodăriei, fac însămânțările de toamnă.

Octombrie începe în aceeași zi a săptămânii ca și Ianuarie cu excepția anilor bisecți.

Simboluri și semnificații

Potrivit tradiției astrologice, simbolurile specifice oamenilor născuți în octombrie sunt florile de găbenele, pietrele de opal și turmalină, și arborii scorusa (scorusul de munte), arțar și castan. Pietrele lunii octombrie: opalul și turmalina Opalul, supranumit „piatra lui Cupidon” sau „piatra speranței”, aflat sub guvernarea Lunii și sacru pentru toate divinitățile Selenei, este înzestrat cu darul de a inspira pasiunea și dragostea, și a stimula exprimarea emoțională.

Opalul este o gemă unică, caracterizată de splendide jocuri de culori, purtând o mare bogăție de nuanțe privit în lumină sau amplasat pe un fundal negru. Cele mai populate varietăți ale acestei pietre sunt cunoscute prin culorile strălucitoare asemeni unor confeti ivite pe o tonalitate de negru sau alb. Datorită proprietății de a reacționa fața de căldură, există credința că opalul prezice apariția unei boli. De fapt, temperatura crescută a corpului omenesc îi îndepărtează strălucirea, dându-i un aspect mat și șters. Se spune că atunci când nu este purtat de cineva născut în luna octombrie, opalul sfârșește, mai devreme sau mai târziu, prin a se crăpa. Potrivit unor superstiții, opalul ajută la realizarea conexiunii dintre conștient și subconștient și are capacitatea de a da strălucire aurei. Se spune că alină afecțiunile gâtului (opalul albastru), învigoarează sexualitatea sau relațiile sexuale (opalul de foc mexican), vindecă și eliberează traumele emoționale transmise din viațele anterioare (opalul de Oregon), sau amplifică impulsurile și comportamentele negative.

Turmalina este formată din cristale hexagonale, prismatice, poate fi întâlnită în culori precum albastru, verde, roz, roșu, galben, castaniu, negru și în doua ori trei culori.

Turmalina este piatra dragostei sincere, simbol al vitalității. Unii oameni o poartă ca talisman pentru a atrage un iubit/o iubită, a împrăști frica și a-și echilibra aura. Totodată, se zice că reduce mania, gelozia și sentimentul de nesiguranță, este vestită pentru proprietatea de a atrage banii și succesul, în timp ce cea roz este utilizată pentru îndepărtarea temerilor, protejarea aurei față de negativism și inducerea unui simțământ de pace și calm.

Floarea lunii galbeneaua

Calendula, denumirea latină a galbenelei provine din același termen latin ca și cuvântul calendar, întrucât această floare înflorește pe parcursul unei lungi perioade de timp. Galbeneaua este numită în limba engleză și „marigold” („aurul Mariei”), întrucât, potrivit legendei, Fecioara Maria purta la sân această floare. Se spune că florile de găbenele te pot apăra contra vrăjitoriilor. Dacă visezi galbenele, florile de aur îți prezic că vei câștiga în curând o mare sumă de bani. În Wales, se credea că atunci când se deschid la ora 7 dimineața, florile de găbenele anunță o zi ploioasă. În aceeași regiune, se credea că oricine culege sau privește o galbenea riscă să se molipsească de darul beției.

În Mexic, galbeneaua este poreclită „floarea morții”, conform unei tradiții, ea se ivește din sângele băștinașilor uciși de invădătorii spanioli. Cu ocazia „zilei morților” din Mexic, florile de găbenele sunt folosite pentru a împodobi pietrele funerare. În limbajul victorian al florilor, galbeneaua are, deopotrivă, o bună și o proastă reputație, purtând în special semnificația de grijă, disperare și părere de rău. Ea este un simbol al angoasei mentale, fiind asociată și cu dragostea neampărțășită, durerea sufletească și furia.

Calendar cronologic

1 OCTOMBRIE

Ziua Mondială a Habitatului.

- 1860** Se înființează la Iasi „Conservatorul de muzică și declamațiune“;
- 1875** Ion Creangă debutează în „Convorbiri literare“ cu povestea „Soacra cu trei nurori“.

2 OCTOMBRIE

- 1853** S-a născut compozitorul Ciprian Porumbescu;
- 1935** S-a născut scriitorul Paul Goma;
- 1939** La Constanța, s-a născut cântărețul de muzică ușoară Dan Spătaru. Personalitate a lumii muzicale românești, a reușit să-și lase amprenta timbrului vocal. A bătut în Cuba recordul la aplauze – 16 min. și 19 sec., este protagonistul principal în filmul „Cântecele mării”, producție realizată împreună cu Mosfilm.

3 OCTOMBRIE

Ziua Mondială a Cocorilor.

6 OCTOMBRIE

- 1711** Inceputul perioadei fanariote în Moldova. Nicolae Mavrocordat este numit domn al Moldovei.

10 OCTOMBRIE

- 1813** S-a născut Giuseppe Verdi, mare compozitor italian.

12 OCTOMBRIE

- 1935** S-a născut celebrul tenor, legenda muzicii de operă Luciano Pavarotti în orașul Modena, Italia, a debutat pe scena sălii de operă Reggio Emilia pe 29 aprilie 1961, la 26 de ani cu aria lui Rodolfo din „La Boema” de Puccini, iar cu rolul din opera lui Donizetti „Fiica regimentului”, interpretat în 1972 la Metropolitan Opera din New York, a avut 17 discuri, un record pentru celebra scena. O voce unica, de rara strălucire, un farmec personal cu totul special. „Am deschis porțile muzicii pentru toata lumea. Vocea mea aduce fericire, este mandria mea, este responsabilitatea mea”, spunea tenorul, care și-a manifestat public dorința de a „democratiza” arta sa.

20 OCTOMBRIE

- 1674** (26. 1673) S-a născut Dimitrie Cantemir, viitor domn al Moldovei și cărturar de renume european;
- 1865** S-a stins din viață, la Piatra Neamț, Alexandru Donici, fabulist.

21 OCTOMBRIE

- 1883** La Stockholm, Suedia s-a născut Alfred Nobel, chimist, inginer și producător de armament. Pentru prima dată a folosit puterea explozivă a nitroglicerinei, inventând glicerina, exploziv superior dinamitei. În testamentul său de deces nu a lăsat nimic moștenitorilor săi, dar a vrut ca averea sa – 32 mil. de coroane să fie folosită pentru crearea unei instituții care să se ocupe de premiarea, în fiecare an, a unei persoane care a adus un serviciu important umanității, în 5 domenii: pace, literatură, chimie, medicină și fizică. Premiile Nobel sunt decernate de instituțiile:

Academia Regală de Știință din Suedia; Premiul Nobel pentru Fizică; Premiul Nobel pentru Chimie; Premiul Nobel pentru Economie. Institutul Carolina din Stockholm oferă Premiul Nobel pentru Medicină, Academia Suedeză - Premiul Nobel pentru Literatură, iar Comitetul alcătuit din 5 persoane alese din Parlamentul Norvegiei - Premiul Nobel Pentru Pace. Primele premii Nobel au fost acordate la 10 decembrie 1901, după moartea creatorului lor. Ele constau din: o medalie, o diplomă și o sumă de bani, care la început a fost în valoare de 40.000 dolari SUA, iar apoi a crescut la 1.000.000 dolari SUA.

25 OCTOMBRIE

- 1881** S-a născut genialul om de artă Pablo Picasso în Malaga (Andaluzia), Italia. A studiat la Institutul de Arte Frumoase din La Coruna (1885), la școala de Arte Frumoase (1885) din Barselona, iar în 1897-1898 la Academia de Pictură din Madrid. La 19 ani (1900), vernisează, prima dată, creațiile sale în salonul Els Quatre Gats din Barselona. Descoperă mai multe forme și tratate numite Cubism (1908-1914). Este autorul proiectelor a decorurilor și costumelor pentru baletul „Parada”, pus în scenă de Jean Cocteau în anul 1917. Aflându-se la Roma într-un turneu se îndrăgostește de dansatoarea Olga Koklova, în vara 1918 se căsătorește cu ea. În iulie 1937, participă la „Expoziția Mondială” în or. Paris, expune tabloul Guernica, dedicat orașului basc Guernica, bombardat de aviația germană. În anul 1946 Picasso trece cu traiul în sudul Franței, iar din anul 1948 în or. Vallauris, unde se ocupă numai de sculptură, ceramică și litografie. În 1949 se naște fiica Paloma. În 1963 se deschide La Barselona „Muzeul Picasso”. Pablo Picasso moare la 8 aprilie 1973, la Mougins, în apropiere de Cannes. Picasso — cel mai renumit pictor al secolului XX.
- 1921** La Sinaia s-a născut Mihai I. A devenit Rege al României în anul 1925. După trei ani a fost detronat de tatăl său, apoi peste un deceniu a reprimat coroana. Din 1941, regele Mihai a fost mareșal al României

26 OCTOMBRIE

- 1497** Lupta de la Codrîi Cosminului. Oastea moldovenilor, condusă de Ștefan cel Mare, înfrânge armata polonă;
- 1673** S-a născut Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei;
- 1860** Se înființează la Iași, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza“;
- 1949** S-a născut, la București, renumita cântăreață de muzică ușoară Corina Chiriac.

29 OCTOMBRIE

- 1787** Are loc la Viena, premiera operei „Don Giovanni” de W.A. Mozart.

30 OCTOMBRIE

- 1497** Lupta de la Cernăuți. Ștefan cel Mare îi înfrânge și îi alungă din țară pe polonezi.

Ziua internațională a non-violenței

— 2 octombrie

Ziua internațională a non-violenței marchează data nașterii unuia dintre cei mai importanți lideri doctrinari, Mahatma Gandhi. „Non-vio-

lență”, Gandhi a spus, „este cea mai mare forță la dispoziția omenirii”.

Națiunile Unite depun eforturi pentru a valorifica puterea non-violenței în depășirea prejudecăților, finalizarea conflictelor și cultivarea respectului și înțelegerii reciproce între popoare și țări. Într-adevăr, crezul non-violenței răsună prin intermediul Cartei Națiunilor Unite: „Pentru a practica toleranța și să trăim împreună în pace unul cu altul, ca buni vecini”, „pentru a asigura ... că forța armată nu va fi folosită decât în interesul comun”.

Pacea poate fi realizată la masa de negocieri, dar menținerea acesteia poate fi realizată doar dacă va participa întreaga comunitate. Comunitățile, familiile și fiecare individ au toate un rol crucial în combaterea violenței și crearea unei culturi a păcii.

Acoperământul Maicii Domnului

— 14 octombrie

Era în anul 911 la Constantinopol. Împăratul Leon cel Înțelept cu oastea apăra hotarele, dușmanii creștinătății au împrejurat

orașul cu gând să-l cucerească. Locuitorii fugeau care încotro, căutând să se ascundă. În vremea aceea erau mulți credincioși la mănăstirea Maicii Domnului din Vlaherne, unde se făcea priveghere de toată noaptea în cinstea icoanei făcătoare de minuni, Mijlocitoarea. Fiind un cartier marginal al Constantinopolului, Vlaherne era expus primejdiei năvălirii păgânilor însă creștinii umpluseră biserica și se rugau Maicii Domnului să-i izbăvească de năpastă. Multe minuni se făcuseră la această icoană, de aceea credincioșii își puneau viața lor și a copiilor lor în mâinile Maicii Domnului nă-

dăduind că nu vor rămâne fără ajutor. Slujba de seară începuse, creștinii îngenunchiați se rugau, preoții slujeau cu frică când Maica Milostivirii nu s-a lăsat prea mult rugată și a intrat în biserică înconjurată de sfinți și îngeri. Ea s-a oprit în mijlocul bisericii a îngenunchiat și plângând de mila poporului înfricoșat s-a rugat Domnului după care a intrat în Sfântul altar unde s-a rugat înaintea Crucii Fiului său și Dumnezeuului nostru și scoțându-și acoperământul de pe cap l-a întins peste popor în timp ce se ridica în slavă. Egumenul mănăstirii, preotul Andrei și ucenicul său, Epifanie împreună cu

alți credincioși priveau uimiți cereasca arătare. Din ziua aceea, în fiecare an Biserica Ortodoxă prăznuiește Sfântul Acoperământ al Maicii Domnului cu Sfântă Liturghie și acatist în amintirea minunii din biserica Vlaherne. Sfântul Acoperământ cu care Maica Domnului a acoperit cândva poporul se perpetuează în veac și-i acoperă cu acoperământul milei sale pe toți cei care se roagă ei, o cinstesc și fac voia Fiului său. Rugăciunea ei înlăcrimată ne arată măsura dragostei față de neamul omenesc și constituie un exemplu de milă creștină și dăruire

față de aproapele. Această rugăciune se cuvine să fie păstrată cu sfințenie în inimile noastre deoarece exprimă cea mai înaltă formă de adresare către Dumnezeu și o dovadă vie, de netăgăduit a legăturii care există între Maica Domnului, Născătoarea de Dumnezeu și Sfânta Treime. **„Împărate Ceresc primește pe tot omul ce se roagă Ție și cheamă numele meu întru ajutor ca să nu plece nimeni de la fața mea neajutat și neascultat”.**

Sfânta Cuvioasa Parascheva

— 27 octombrie

În fiecare an, la 27 octombrie, Biserica Ortodoxă din Republica Moldova prăznuiește pe Cuvioasa Maică Parascheva. În chip deosebit, ea este cinstită în Moldova, întrucât de mai bine de 350 de ani moaștele ei se găsesc la Iași, fiind izvor de binecuvântare și însănătoșire duhovnicească și trupească pentru toți cei care o cheamă în rugăciune să fie mijlocitoare către Preamilostivul Dumnezeu. Cuvioasa Maică Parascheva a fost numită, mai cu seamă în Moldova, „Vinerea Mare”. Ca un simbol al unității Ortodoxiei de pretutindeni, viața de după moarte a Sfintei Parascheva arată că sfințenia ridică din neamul său pe omul ce s-a asemănat cu Dumnezeu, făcându-l lumină de iubire și apropiere

între toți cei care mărturisesc și viază întru aceeași credință.

Sfânta Cuvioasă Parascheva a trăit pe pământ în prima jumătate a veacului al XI-lea. Prima învățătură în limba română despre viața sfintei o găsim în „Cartea românească de învățătură” a mitropolitului Varlaam al Moldovei, Iași, 1643.

S-a născut în Epivata (azi Boiados), pe țărmul Mării Marmara, în apropiere de Constantinopol. Părinții ei, au crescut-o în frica de Dumnezeu, îndemnând-o spre deprinderea faptelor bune, postului, rugăciunii și milosteniei. Sfânta Parascheva și-a petrecut copilăria în casa și sub ocrotirea părinților. Pe când avea zece ani, „fiind într-o biserică a Precistei” a auzit citindu-se, la Sfânta Liturghie, cuvântul Evangheliei: „Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea sa și să-Mi urmeze Mie” (Marcu 8, 34). Chemarea Mântuitorului a sădit în inima ei dorul de desăvârșire, încât și-a împărțit toate hainele săracilor, fără să țină seama de muștrările părinților.

Moștenind o mare avere de la părinți, împreună cu fratele ei, tânăra Parascheva a dăruit săracilor partea ce i se cuvenea de moștenire și, „părăsind frumusețea acestei lumi”, s-a retras „în adâncul pustiei”, apoi la Constantinopol. Urmând sfaturile acestora, a pără-

sit capitala, îndreptându-se spre ținutul Pontului. Vreme de cinci ani a rămas la Mănăstirea Maicii Domnului din Herculăa. De aici a plecat spre Țara Sfântă, în dorința de a-și petrece restul vieții în locurile bine cuvântate de viața pământească a Mântuitorului Iisus Hristos și a Sfinților Apostoli. După ce a văzut Ierusalimul, s-a așezat într-o mănăstire de călugărițe în pustiu Iordanului, unde s-a nevoit cu postul și s-a înălțat duhovnicește în rugăciune, întocmai ca Sfântul Ioan Botezătorul, ca Sfânta Maria Egipteanca și ca atâția alți ostenitori ai pustiei roditoare de desăvârșire.

Într-o noapte, pe când avea cam 25 de ani, un înger i-a spus, în vis, să se reîntoarcă în locurile părintești: „Să lași pustia și la moșia ta să te întorci, că acolo ți se cade să lași trupul pământului și să treci din această lume către Dumnezeu, pe Care L-ai iubit”. După ce a avut această vedenie, sfânta „fără de voie lăsa pustia și se întoarse în lume și la Țarigrad veni” și către icoana Sfinției Sale căzu și cu lacrimi se ruga: „**N-am altă nădejde, n-am alt acoperământ. Tu-mi fii îndreptătoare, tu-mi fii folositoare... Că până am umblat în pustie pe tine te-am avut ajutor, iar acum, dacă m-am întors în lume, îndreptează-mă până la sfârșitul vieții mele, că altă nădejde nu am**”.

Biblioteconomie pe malul mării...

ALEXE RĂU,
DOCTOR IN FILOSOFIE

Nu știu dacă ar putea exista o alta mai nobilă răzbunare pentru condiția existențială minoră a bibliotecarilor din spațiul ex-sovietic decât organizarea pentru ei a unui „bal”, a unui ospăț biblioteconomic pe litoralul Mării Negre. Conferința anuală din Crimeea a devenit o astfel de sărbătoare. Chiar dintru început, ea se dorea a fi un fel de replică la Conferințele generale anuale IFLA. Evoluând de la statutul de întrunire regională destinată celor ce nu prea aveau posibilități financiare să ajungă la vre-o sesiune generală a federației internaționale la acela de întrunire mondială inclusă în programul de activitate al FIAB-ului, ea este astăzi unul din punctele de orientare strategică pe mapamondul biblioteconomic. La ediția actuală a acestei conferințe au participat peste 1200 delegați de pe toate continentele. Prezența și implicarea în programul întrunirii a conducerii de vârf a IFLA-ei a conferit evenimentului o pondere aparte. S-ar putea vorbi chiar despre un element surclasator față de sesiunea generală a federației, anu-

me sedentarismul, Locul constant. Și încă ce loc! Unul care a fost din timpuri străvechi un punct de intersecție și de convergență a culturilor, loc prin care au trecut eroii lui Homer, iar orașul Sudak, numit astfel tot de greci (sugdak înseamnă mare și munți), devine, iată, și un punct de convergență a ideilor și experiențelor biblioteconomice mondiale.

Tema generală pe care s-au pivotat lucrările din acest an ale Conferinței din Crimeea a fost aceasta: „De la informație la cunoaștere: rolul bibliotecilor, universităților și pieței cărții”. Programul a fost construit pe modelul sesiunilor generale ale federației internaționale: ședință plenară în prima zi, dezbateri pe secțiuni pe parcursul săptămânii (conferința a avut loc la mijlocul lui iunie), ședință plenară de încheiere. Plus excursii în locurile de faimă ale peninsulei (Ialta în care s-a aflat Cehov, Bahcisaraiul admirat de Pușkin, Feodosia în care își lucra picturile marine Aivazovskii ș.a.), plus ocazia de a te relaxa pe malul mării în orele de după program. Mi-am organizat participarea (sponsorizată de altfel de Asociația Bibliotecară Eurasia) pe modelul folosirii programelor teleradio: nu mi-am ales o secție anume, ci mi-am însemnat conferințele, comunicările și alte acțiuni care comportau elemente de noutate pe plan teoretico-aplicativ sau, cel puțin, de prospețime tematică și m-am străduit apoi să asist la toate, chiar dacă distanța dintre clădirile în care se țineau acestea imi impunea un ritm de deplasare nu întotdeauna normal. Și așa am reușit să mă aleg cu o salbă întreagă de „trufandale” biblioteconomice din care vă invit să gustați și domniile voastre, dacă nu cumva mi-ați luat-o înainte, cercându-le în alte locuri decât cel în

care am fost eu.

În cadrul plenarei din ziua întâi, s-au pus pe tapet niște teme mult discutate astăzi. Prima dintre ele ar fi aceea legată de conceptul institutului de bibliotecă. Iese în prim-plan, dacă e să judecăm după conferințele doamnelor Claudia Lux și Evghenia Ghenieva, abordarea sistemică a acestuia, de pe pozițiile metodei structuraliste, drept care termenul de bibliotecă-hybrid se anunță a fi depășit, el putându-se referi doar la colecții și nicidecum la celelalte trei componente ale sistemului „bibliotecă”, precum și la bibliotecă în totalitatea ei. Cea de a doua dintre aceste vorbitoare, propunând pentru tranziția de la societatea informației la societatea cunoașterii genericul „De la Turnul Babel la limbajul lui Adam” (aluzie la individualizarea și personalizarea prefigurate în documentele programatice referitoare la societatea cunoașterii), crede că este depășit deja și termenul de „utilizator”. În orice caz, el împinge omul ca om, ca entitate interioară, intimă pe planul secund, scoțând în față aspectele exterioare, tehnice și consumatoiriste, ceea ce vine în dezacord flagrant cu vectorul umanizării și al așa-zisei ecologii spirituale. E posibilă, prin urmare, o reîntoarcere nietzscheană la conceptul de cititor.

Dna Claudia Lux, președintele ales al IFLA, a propus, în cadrul lecției ținută în auditoriul Tawria, o nouă viziune asupra globalizării și a rolului bibliotecilor în contextul acesteia. Legând apariția fenomenului globalizării de liberalizarea în 1850 a comerțului mondial, dumneaei a comunicat că IFLA își reorientează strategiile sale pornind de la realitățile economiei de piață globale. Noi, a subliniat dna Lux, reieșim din faptul că globalizarea e un sistem de schim-

bări (politice, de piață, tehnologice, de mediu, sociale, culturale) și încercăm să găsim răspuns la întrebarea: cum pot lua parte bibliotecile, care e locul și rolul lor în acest sistem de schimbări? Viața economică și socială a planetei noastre, a spus ea, se întemeiază pe triada: GATT (General Agreement on Tariffs and Trade—Convenția Generală a tarifelor și comerțului), GATS (General Agreement on Trade in Services — Convenția generală relativă la Piața Serviciilor) și WTO (World Trade Organisation — Organizația Mondială a Comerțului). În toate trei componentele se efectuează o armonizare a restricțiilor legate de proprietatea intelectuală cu celelalte restricții. Ei bine, IFLA și-a stabilit locul său de acțiune în zona WTO și GATS. De ce? Pentru că misiunea principală a bibliotecilor este prestarea serviciilor, iar acestea nu pot să nu se afle sub impactul pieței generale a serviciilor. Sigur, această situație are o strategie compozită: pe de o parte, se urmărește folosirea avantajelor pe care le oferă pentru biblioteci globalizarea, pe de altă — situarea bibliotecilor, în calitatea lor de instituții sociale, în opoziție cu aspectele indezirabile ce le comportă acest fenomen. În plus, dna Lux a enunțat și ideea unui fel de implicare a bibliotecilor în actul politic, dar fără a se politiza.

Secțiunea 1 a abordat probleme legate de infrastructura și resursele informaționale naționale și internaționale. A fost lansată în acest cadru o nouă concepție, un nou model al colaborării internaționale în domeniul biblioteconomiei, axată pe cooperare, partajare, intelectualizare și în același timp pe interesele economice ale bibliotecilor (autorul ideii este Iacov Sriberg, președintele comitetului organizatoric al Conferinței). În paralel, a luat naștere conceptul și noțiunea de turism științific pentru biblioteconomiști. Janet Zmroczek de la Biblioteca Muzeului Britanic, Tanja Ostojix de la Biblioteca Națională a Serbiei și alți specialiști au vorbit despre strategiile UE în domeniul moștenirii numerice și răsfângerea lor asupra activității bibliotecilor naționale

din Europa. În cadrul acestei secțiuni am prezentat și eu proiectul sistemului informațional integrat al bibliotecilor din Moldova-SIBIMOL. Sistemul nostru a fost apreciat de participanți ca fiind unul cu adevărat novator pe plan internațional, iar reprezentanții OCLC au ținut să nuanțeze că el ar putea fi „un frate mai mic” al sistemului lor. E cazul să subliniez aici și acum că la acest succes își au partea lor de contribuție experții oficiali ai proiectului nostru, Dan Matei și Liviu Dediu.

Secțiunea 2 „Sisteme bibliotecare automatizate corporative” a realizat, prin comunicările ținute în cadrul ei, o viziune de ansamblu asupra situației și tendințelor automatizării bibliotecilor. S-a făcut remarcată o preocupare specială pentru problemele terminologice ale automatizării, lucru fără de care nu este posibilă, așa cum au menționat vorbitorii, nu doar abordarea teoretică și metodologică a acestei problematice, ci și activitatea de implementare și mai ales aceea de școlarizare. Au fost prezentate variante substanțial îmbunătățite ale sistemelor UNICODE, MARK-SQL, precum și o versiune nouă a programului LibNavigator. Sistemul IRBIS, care este implementat, cu susținerea fundației SOROS, într-un șir de republici exsovietice, a fost demonstrat într-o versiune performantă.

Secțiunea 3 „Biblioteci electronice” s-a bucurat de cea mai mare audiență, întrunind un auditoriu pe cât de numeros pe atât de participativ. Curentul de opinie ce s-a format este că tema conceptualizării bibliotecii electronice este una aproape consumată. După limpezirea aspectelor terminologice (s-a renunțat deja la expresiile gen bibliotecă fără pereți ș.a.a., înrădăcinându-se expresia bibliotecă electronică) și conceptuale (a intrat în uz general schema cu cele trei componente — resurse electronice, tehnologii de acces la aceste resurse și serviciile electronice prestate în baza resurselor, precum și modelul funcțional al BE construit pe două componente de bază: resurse locale și resurse la distanță), se discută acum mai mult aspectele conținutale

și cele legate de ideologia structurării accesului. O nouă teorie a accesului liber stă să se nască. S-a discutat și pe marginea unei sintagme noi — Noua Realitate Biblioteconomică (realitate generată, bineînțeles, mai ales de proiectele Bibliotecilor numerice mondiale și europene). Tehnologiile și strategiile numerizării fac cap de afiș în toată lumea. O idee nouă discutată constructiv a fost aceea a nevoii elaborării unor indexuri naționale ale citării, ca resurse informaționale și instrumente analitice deopotrivă, eficiența informațională, utilitatea și alte aspecte ale publicațiilor scoase într-un teritoriu național fiind reflectate în ele în mod pluriaspectual și cu multă exactitate. A captat atenția ascultătorilor și dl Kirill Fesenko, reprezentantul companiei americane East View Information Services (Minneapolis) care a făcut o trecere în revistă a tendințelor mondiale de dezvoltare a resurselor electronice.

În cadrul secțiunii 4 „Bibliotecile și muzeele în spațiul comun al informației și culturii” s-a pus accentul pe câteva concepte novatoare: imaginea informațională a instituțiilor de cultură ca factor cultivator de mentalitate postmodernă și proiectele interinstituționale în domeniul culturii. Nu puține au fost vocile care sugerau oportunitatea fuzionării, la nivel de administrare publică centrală și locală, a componentelor culturale și informațional. Tema serviciilor tarifare prestate de biblioteci și muzee, discutată într-o ședință specială, s-a soldat cu acceptarea unui model tarifar adaptat la condițiile economiei de piață.

Secția 5 „Biblioteconomie” (una teoretică, academică prin excelență) a continuat discuțiile teoretice asupra conceptului de bibliotecă începute în ședința plenară de deschidere, metoda structuralistă, sistemică fiind îmbrățișată de majoritatea experților, chit că moderator a fost dl Iu. Stolearov, unul din fondatorii teoriei sistemice a bibliotecilor. S-au lansat câteva idei noi, două dintre ele producând o rezonanță amplă: contradicția tot mai pronunțată dintre globalizarea bibliotecono-

mică și datul intim al lecturii și aceea a integrării documentalității, arhivisticii, biblioteconomiei, arheografiei și bibliografiei într-o disciplină nouă. În sfârșit, a fost salută prezentarea unei concepții științifice asupra biblioterapiei, disciplină nouă în domeniul nostru de activitate, anunțată încă la sesiunea generală IFLA de la Copenhaga, dar conturată plenar abia acum.

Discuțiile din cadrul Secției 6 „Cădrele bibliotecare: profesia și instruirea”, moderată, între altele, și de dl John Richardson, decanul facultății de științe informaționale a Universității din California, s-au axat pe de o parte, pe noile normative ale culturii și adaptarea la acestea a conținutului procesului de formare a viitorilor bibliotecari, pe de alta — pe adaptarea (chiar revizuirea) sistemului de pregătire și instruire continuă a cadrelor bibliotecare în conformitate cu cerințele societății cunoașterii. S-a acordat multă atenție teoriei și practicii modelării instruirii biblioteconomice, strategiei și tacticii impuse de noua realitate biblioteconomică. Au fost prezentate câteva comunicări (în special din țările nord-europene) despre utilizarea factorilor motivaționali în management, încercându-se formularea unei teorii noi privind relația dintre interesele personale și colective, în baza datelor noi ale filozofiei, sociopsihologiei și bibliopsihologiei postmoderne (corelația internalist-externalistă). Au fost prezentate câteva profesii (de fapt, specializări) biblioteconomice noi (info-broker, analist informațional (specialist în domeniul utilizării metodelor statistice de dirijare a bibliotecilor), manager de resurse informaționale). Utilizarea tehnologiilor informaționale în procesul de instruire a fost analizată sub toate aspectele posibile, iar instruirea electronică a devenit un fel de temă-best-seller, grație mai ales unor sisteme corporative de instruire la distanță constituite de biblioteci din Russia, Franța, Germania și USA.

Secțiunea 7 a luat în dezbatere aspectele asigurării lingvistice a sistemelor informaționale bibliotecare. Lucrul cel mai nou și mai suscitant relatat aici

este că este elaborată și se implementează o disciplină nouă de studiu intitulată „Asigurarea lingvistică a tehnologiilor informaționale bibliotecare”. Bibliotecarul viitorului va ști astfel a programa baze de cunoștințe, a elabora ontologii și alte lucruri inerente bibliotecilor electronice. A fost prezentată apoi activitatea Fundației UNIMARC&Friends. Statut de noutate absolută a avut prezentarea formatului RUSMARC. În ceea ce privește teoria și practica catalogării și indexării, discuțiile s-au axat pe două concepte recente: prelucrarea semantică a documentelor și crearea imaginii documentului în scopul eficientizării procesului de căutare.

În cadrul secțiunii a 8 s-a discutat despre rolul bibliotecilor în asanarea problemelor ecologice, ajungându-se, în final, la adoptarea unor recomandări speciale, cu titlu de model strategic relativ la rolul informației în prevenirea și lichidarea consecințelor catastrofelor ecologice. S-a subliniat că în societatea cunoașterii nevoia de cultură ecologică va fi pusă, ca importanță, pe același cântar cu diseminarea informației.

Participanții la secțiunea a 9 („Piața informațională și fomarea colecțiilor de bibliotecă”) au reușit să scoată la iveală un întreg tablou al stării de lucruri în acest sector. Idei: punerea pe picior larg a activității editoriale a bibliotecilor în vederea asigurării beneficiarilor cu copii ale lucrărilor de mare audiență care lipsesc din colecția bibliotecii, dar și al acumulării unor mijloace extrabugetare destinate reînnoirii fondurilor. Profesorul universitar V. Neșitoi, din Mensc, a raportat că a descoperit și a formulat, în baza cercetării matematice a dinamicii colecțiilor bibliotecilor din Belarusi, legea universală a dispersării și îmbătrânirii (învechirii) informației. Una din concluziile finale ale secțiunii: în ceea ce privește discuțiile despre dispariția cărții, ele nu au un suport concludent. Realitatea este că, în ceea ce privește suporturile publicațiilor, nimic nu înlocuiește nimic, lucrurile noi și cele vechi coexistă pașnic într-un spațiu informațional integrat. Suntem o societate multimedia.

Aspectele dreptului de autor și ale

ocrotirii proprietății intelectuale au fost obiectul unor dispute aprinse în cadrul secțiunii a 10-a. Experiența Rusiei în ceea ce privește cadrul juridic al organizării și funcționării bibliotecilor electronice a servit drept punct de reper. E de remarcat faptul că în această țară există deja o mulțime de biblioteci electronice particulare, înregistrate de stat și accesibile pentru utilizatori. S-a constituit chiar o rețea a acestor biblioteci. O idee importantă produsă în cadrul secțiunii: în societatea contemporană, cu toate problemele de ordin juridic cu care se confruntă oamenii, se resimte tot mai mult nevoia elaborării și implementării conceptului de bibliotecă-expert.

Secțiuni aparte au avut bibliotecile municipale, bibliotecile pentru copii și tineret și bibliotecile medicale. Din spusele participanților, a fost dezbătută în contradictoriu problema accesului la Internet a copiilor, discuție care pe alocuri trecea într-un fel de război verbal dintre bibliotecarii din est și cei din vest.

Biblioteconomiștii universitari și-au încrucișat retoricele suliți în cadrul secțiunii 14. De fapt, a fost un cruciș de idei avansate, tenta elitistă a acestor instituții, alimentată și de posibilitățile financiare net superioare (out of this world, cum ar zice slujitorii bibliotecilor publice), fiind una tot mai învețată. Pivotalul discuțiilor l-a constituit acest generic: abordarea inovațională a dezvoltării complexului universitar. Teme și idei mai proaspete: conceptul de formare deschisă (liberă), conceptul științogradului și etapele de construire a lui (complexul universitar privit ca o structură, ca un organism producător de cunoaștere științifică, aidoma unui oraș industrial), asigurarea informațională a proceselor universitare. Dna Jogita Sauka din Letonia a prezentat o fulminantă comunicare relativă la dimensiunile de evaluare a beneficiarilor actuali ai bibliotecilor universitare.

Din idee în idee, din etapă în etapă, bibliotecile universitare trec printr-o metamorfoză contradictorie: pe de o parte, prinse în structura universităților ca roticelele într-un ceasornic, ele sunt

mănate înainte de strategiile complexului universitar, strategiile proprii ale lor nefiind altceva decât niște conformări constrânse la strategia întregului care le încorporează. Pe de altă parte, căutându-și totuși niște căi de evadare cel puțin modică din teroarea complexului, a conveierului industrial de producere de cunoștințe și de specialiști, ele își promovează, în cadrul comunității bibliotecare, concepțiile biblioteconomice proprii, care, însă, nu pot să nu poarte și ele amprenta științogradului. Drept care, se cascadează tot mai tare diferența (mai ales în ceea ce privește ideologia biblioteconomică) dintre bibliotecile de învățământ și bibliotecile publice, ea devenind ca un pandant al diferenței dintre gnoseologie și epistemologie. Probabilitatea (pericolul?) unui separatism biblioteconomic crește și ea.

În cadrul aceleiași secții a fost lansată cartea lui V. Drigailo, din Ucraina, „Bazele organizării științifice a muncii de bibliotecă”. Ea a devenit imediat un best-seller, autorului propunându-i-se traducerea lucrării sale în mai multe țări.

Secțiunea 15 s-a constituit într-o veritabilă gală a noutăților din lumea tehnologiilor Internet, dar și un exemplu de manifestare a spiritului critic în câmpul IT. Peter Bodnar din Washington a prezentat noutățile radioaccesului și noile standarde de utilizare a lui. Jochen Picht din Paris a făcut o demonstrație on live (prin Internet) a dotărilor ultramoderne și a noilor servicii oferite de biblioteca electronică a OECD (Organizația colaborării și dezvoltării economice). Într-un șir de comunicări a fost dezvăluită o nouă viziune asupra conceptului „mentalitate de rețea”. Terence Emmons de la Universitatea din Stanford a prezentat o analiză „de istoric” a stării de lucruri privind căutarea cărților în GOOGLE. Concluzia ce se impune este că GOOGLE-ul poate oferi posibilități maxime de căutare doar în ceea ce privește cărțile în limba engleză și în special cărțile publicate în SUA. Cât privește celelalte limbi și țări, GOOGLE-ul rămâne a fi neputincios,

iar rolul cataloagelor electronice ale bibliotecilor va rămâne a fi unul dominant. Ari Rouvari și Esa Hakala din Finlanda au prezentat proiectul NELLI (modelul finlandez al unui portal de acces și de căutare), cucerindu-ne prin originalitate, simplitate serioasă și în același timp ludică și chiar prin inovațiile tehnologice autohtone.

Ziceau unii că ar fi existat și o secțiune a celor care se bronzau pe plajă, discutând biblioteconomicește.

Pe lângă secțiuni, programul Conferinței a cuprins nenumărate acțiuni speciale (seminare, forumuri tematice, cluburi de discuții, concursuri etc.). O amplă expoziție de materiale și publicații organizată de participanții la Conferință, cu zeci de lansări la raft, cu posibilitatea de a achiziționa unele ediții s-au de a le obține pe gratis, mi-au permis să mă întorc acasă cu câteva sacose pline și să organizez la BNRM o întreagă expoziție. Numeroase firme din țările lumii au organizat ample sărbători de prezentare. Aș remarca în această ordine de idei compania Cambridge Scientific Abstracts, corporația OCLC, casa de editură Elsevier (Amsterdam), numeroase edituri care publică lucrări în domeniul nostru din 25 de țări.

Un larg ecou au avut două seminare organizate la Sudac. Primul din ele a fost consacrat dezvoltării serviciilor virtuale de referințe în spațiul CSI. Biblioteca națională din Sanct Petersburg a prezentat un proiect de anvergură (Centrul de servicii informaționale), propunându-ne un model de care trebuie să fie rolul unei BN în așezarea și dezvoltarea corporativă a serviciilor virtuale în plan național. Ucrainenii au cucerit simpatia publicului demonstrând sistemul lor național de referințe virtuale denumit Serviciul de Urgență Informațională. O idee interesantă lansată la seminar este aceea a constituirii, în spațiul informațional comun, a unui Informatorium biblioteconomic virtual.

Cel de-al doilea seminar la care am participat a luat în dezbatere conceptul de bibliotecă intelectuală. De la istoria evoluției ideii de bibliotecă intelectu-

ală la componentele conceptului (arhitectural, ambiental, informațional, comunicativ, hedonic etc.) — acesta a fost diapazonul dezbaterilor. Concluzie generală: biblioteca intelectuală este biblioteca viitorului.

Un eveniment aristocratic a fost lansarea, într-un spațiu select, a cărții Evgeniei Ghenieva „Biblioteca — centru de comunicare interculturală”. Acest concept ea l-a promovat și în cadrul lecției sale speciale consacrate evoluției conceptelor institutului de bibliotecă. Cu câțiva ani în urmă ea lansase ideea că biblioteca este un spațiu al toleranței. Abordarea spațială a conceptului de bibliotecă este una din orientările teoretice moderne pregnante ale biblioteconomiei și biblioarhitecturii.

În ziua de închidere, dna Claudia Lux și dl Francis Kirword, reprezentanții conducerii de vârf a FIAB-ului, au ținut să sublinieze, că în acest an la Sudac au fost prezentate niște comunicări și s-au întâmplat niște acțiuni științifice care fac dovada unei aprofundări remarcabile a cunoașterii biblioteconomice. Și, de vreme ce Conferința se organizează sub egida și cu sprijinul IFLA-ei, succesul acesta aparține întregii comunități bibliotecare mondiale. De altfel, unul din pilonii pe care este așezată activitatea IFLA constă tocmai în familiarizarea bibliotecarilor din toată lumea cu realizările biblioteconomice cele mai noi, indiferent de țara sau chiar localitatea în care acestea s-au produs.

Așa că, prin ani, s-ar putea întâmpla ca întâlnindu-se biblioteconomiști de pretutindeni și oriunde, să se întrebe: ai făcut vreodată biblioteconomie la mare?

Jocul ca la satul Drochia

„Piatra nu speră să fie nimic altceva decât piatră, dar alăturându-se și colaborând cu alte pietre devine templu”

(Antouan de Saint-Exuperi)

Așa și noi, ne-am adunat astăzi să alăturăm fiecare pietricică din tezaurul folclorului nostru, fiecare am adus ce are mai bun în repertoriul ansamblurilor noastre, pentru ca să construim într-adevăr un templu al folclorului național.

Eu vă propun un obicei frumos, care se petrece în satul nostru „Jocul ca la satul Drochia”. La cele mai mari sărbători ale anului, cei mai de vază flăcăi ai satului – făceau joc. Și toți, de la mic la mare, se îndreptau la jocul de sărbătoare. Fetele frumoase ca niște Ilene Cosânzene, flăcâii, ca niște Feți-Frumoși, nevăstui-cile tinere cu bărbații lor – ca niște brazi, alături copiii și, desigur, cei mai în vârstă se duceau și ei, ca să-și amintească cum pe vremuri trăgeau câte-un „hostropă” de săreau scânteii de sub picioare...

De Sfântul Vasile, flăcăii satului umblau cu uratul. Gospodarii îi primeau bine și, pe banii adunați, flăcăii „arvoneau” muzica și făceau joc. La casele, unde erau fete mari și erau bine primiți de către gospodari, un flăcău, primind colacul și pitacul, ridică colacul sus, spunând:

„Mulțumesc pentru acest colac frumos,

Ca soarele de luminos,
Împletit de-o fată mare,
Frumoasă ca o floare,
Pe care o poftim pe mâine
La jocul cel mare.

Vă poftim și pe dumneavoastră, gospodare,

La jocul de sărbătoare”

Această invitație era o cinste mare atât pentru fată, cât și pentru gospodarul casei.

Flăcăii, care organizau jocul se numeau „dirijorii” jocului. Fiecare din ei avea o fată, la care țineau mai mult, de aceea, ea era anunțată să se gătească, că o să participe cu el la joc. Aceste fete se numeau „dirijoarele” jocului. Băiatul, care strângea banii „arvona”, pentru plata muzicanților era numit „banariul”

jocului.

Jocul îl începeau dirijorii cu dirjoarele. Apoi se încingeau toți în hora de sărbătoare și era o veselie nemaipomenită.

La mijlocul jocului, lăutarii cântau un „tuș” și se anunța: „Joacă dirijorii și dirjoarele”! Toată lumea se dădea la o parte și priveau următorul tablou:

a). Întâi erau împodobiți dirijorii cu un prosop țesut de către dirjoare sau cu o pălărie legată cu o panglică albă, în care se punea câte o stebă de busuioc, ca să-i aducă în viață noroc”, iar fetele din timp își împleteau coronițe din floricele, „frumușele ca și ele”.

b). După împodobire, urma jocul dirijorilor și al dirjoarelor în mijlocul jocului. Apoi, dirijorii se adunau, ținând sfat între ei, pe cine să aleagă regele jocului. De obicei, era ales banariul, el purta o responsabilitate mai mare pentru organizarea sărbătorii. Iarăși muzica zicea un „tuș” și era anunțat regele jocului, căruia i se punea coroana de rege pe cap, în același timp i se dădea o coroană, pentru ca să-și aleagă regina. După ce și-a ales regina, toți băteau din palme și se anunța: „Joacă regele și regina jocului”! Dirijorii și dirjoarele făceau un semicerc, ca să le dea posibilitate să joace, regele și regina jocului. În timpul acesta, dirjoarele îi împodobeau cu panglici de diferite culori și aruncau în ei cu hirtie mărunță de toate culorile, aruncau cu hirtie lucită. La sfârșitul dansului, erau ridicați sus, ca să-i vadă toată lumea, totodată și în semn de respect pentru „rege și regină”. Multă vreme după petrecerea jocului se vorbea în sat ce sărbătoare frumoasă au făcut flăcăii, și cine a fost ales „regele jocului”, și cine a fost „regina jocului”, și câte nunți s-au pornit după acel joc... Da, aveau ce discuta sătenii... Iar cei mai în vârstă, se adunau și ei la un pahar de vin, și mai cherchelindu-se olecuță, ziceau cu un pic de regret: „Da, frumos, vesel joc au făcut flăcăii... Nimic de zis, da iaca pe vremea noastră...”

și se începeau amintirile”. Frumoase tradiții și obiceiuri aveau strămoșii noștri. Cele mai frecvente strigături în timpul jocului erau:

Hai, lelițo, hai la joc
Din călcâi să iasă foc!
Polca, eu o pot jiuca
Pe călcâi nu pot călca,
Că tălchigul e vartos
Și bădița-i mănios!
Foaie verde de harbuz
Hora noastră-i cât mai sus!

În repertoriul ansamblului de muzică și dans popular „Drochienii” din s. Drochia, raionul Drochia sunt și alte spectacole ca: „Așa-i viața omului”, „Petrecerea la armată”, „Rudă, rudă, paparudă”, „La fântână”, „Jocul ca la satul Drochia” ș.a.

Și iarăși mă întorc la cuvintele marelui Antouan de Saint-Exuperi: „Piatra nu speră să fie nimic altceva decât piatră, dar alăturându-se și colaborând cu alte pietre devine templu”.

Așa și noi, alăturând tradițiile și obiceiurile din satele noastre, să aducem folclorul să fie ca un templu, și fiecare să înțeleagă că fără trecut nu este viitor. Dacă nu ne vom ști rădăcinile, nu ne vom păstra ca neam, ca popor, căci anume rădăcinile țin viața oricărei ființe pe pământ. Și menirea noastră, a oamenilor, care se ocupă de folclor e ca să ajungem la inima fiecăruia, să înțeleagă acest lucru, și să păstreze folclorul ca ceva sfânt. Nu în zadar marele folclorist al neamului, Andrei Tămazlăcaru, scrie:... „Noțiunea de folclor, ținând de spiritualitatea poporului nostru, trebuie pus pe aceeași treaptă cu problema ocrotirii naturii”.

Vom ocroti natura, vom păstra tradițiile și obiceiurile neamului nostru – vom avea și noi viață pe pământ ca neam, ca popor, ca oameni.

IULIA CERNEI,
conducătorul ansamblului
„Drochienii” din s. Drochia, r. Drochia

Ciprian Porumbescu

Marele violonist, pianist, dirijor de cor și compozitor Ciprian Porumbescu s-a născut la 14 octombrie 1853, la Sipotele Sucevei, într-o casă modestă de țară, fiu al Emiliei și al preotului Iraelie Golembiovski.

Ciprian Porumbescu începe studiile la Normal-Hautschule din Suceava (1863-1873), apoi la Gimnaziul superior greco-catolic (1863-1872). În anii 1873-1879, urmează Facultatea de Teologie și Filozofie a Universității din Cernăuți; absolveste Cursurile muzicale în 1877 și Seminarul de istorie generală (Cernăuți, 1879). În anii 1879-1881 este audient la Conservatorium für Musik und darstellende Kunst der Gesellschaft der Musikfreunde din Viena. Este dirijor al corului Societății academice române Arboreasa și Junimea (1878-1881) din Cernăuți; profesor de muzică și dirijor la Școala centrală română din Brașov (1881-1882).

A interpretat ca violonist sonate de L. Beethoven, și ca pianist sonate de J. Haydn. A fost corist în capela „Gesangverein” condusă de Eusebie Mandicevski și în Corul Mitropolitan din Cernăuți.

A compus creații scenice, simfonice, instrumentale de cameră, corale, vocale, religioase, lucrări didactice: Elementele muzicii vocale pentru școalele poporale și normale după metoda catehetică, 1878 (manuscris).

În primii ani de activitate a utilizat artistic numele de Golembiovski, apoi, pentru Golembiovski-Porumbescu și mai apoi, din anul 1881, Porumbescu. În anul 1871, la aniversarea a 400 de ani de la zidirea Mănăstirii Putna, la festivități, alături de Mihai Eminescu, Ioan Slavici, A.D. Xenopol, și alții, a participat și tânărul, talentatul Ciprian Porumbescu, uimind asistența cu minunatul său cântec de vioară. Cu ocazia unei burse, își continuă studiile la „Konservatorium

für Musik” din Viena, unde dirijează corul Societății Studentești „România Jună”. Aici va scoate, în anul 1880, colecția de douazeci de piese corale și cântece la unison, reunite în „Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români” („Cântecul gînteii latine”, „Cântecul tricolorului”, „Imnul unirii — Pe-al nostru steag”), prima lucrare de acest gen din literatura noastră. La 11 martie 1882 are loc premiera operei sale „Crai nou”, piesă în două acte pe textul poeziei poetului Vasile Alecsandri. Pentru activitatea sa politică, Ciprian Porumbescu a fost arestat timp în care a scris cele mai bune lucrări: „Rapsodia română pentru orchestră”, „Serenada”, „La malurile Prutului”, „Altarul Mănăstirii Putna”, „Inimă de român”, „Gaudeamus Igitur”,

„Oda ostașilor români” și altele.

A fost unul dintre cei mai faimoși compozitori pe vremea sa. Cele mai populare lucrări sunt: „Balada pentru vioară și orchestră” op. 29, a compus muzică pentru celebrul cântec patriotic „Pe-al nostru steag e scris Unire”, muzica sa este folosită astăzi și de către Albania pentru imnul național „Hymni i Flamurit”. De asemenea, a scris și melodia fostului imn al României, Trei culori.

Mult prea devreme, la doar 29 de ani, fiind bolnav de tuberculoză, Ciprian Porumbescu, se stinge din viață, în casa de la Stupca, sat numit azi Ciprian Porumbescu în onoarea marelui compozitor, sub ochii tatălui său și ai surorii sale, Mărioara, la 6 iulie 1883. Mormântul lui se află în cimitirul satului Stupca, în apropiere de altarul Bisericii „Sf. Dumitru”. El a fost inclus pe Lista Monumentelor Istorice din județul Suceava, din anul 2004.

Mormântul lui
Ciprian Porumbescu.

Vai, sărmana turturică...

Maria Drăgan s-a stins din viață la 6 octombrie 1986

Îndrăgita cântăreață de muzică populară Maria Drăgan, s-a născut la 23 august 1947, în satul Bălăurești, pl. Nisporeni, jud. Lăpușna. Anastas și Alexandra Drăgan, părinții cântăreței aveau șase copii, Maria a fost mezina. Blăureștenii povestesc că Drăganii au fost renumiți și iubiți în sat, datorită iscusinței lor de a meșteri în lemn. Ei cunoșteau multe cântece din partea locului, erau talentați povestitori, mari sfătoși.

Îndată după absolvirea școlii (școala, s. Bălăurești), Maria împreună cu mai multe colege, muncește la grădină (briga de legumicultori). Era prea tânără pentru asemenea munci grele, dar aceasta era unica posibilitate de-a câștiga câteva ruble, pentru a putea trăi, singurul loc de muncă pe care-l oferea satul. Era romantică, scria versuri, purta multă dragoste pentru arta picturii, era o domniță frumoasă cu o fire aparte. Își dorea foarte mult să plece la Chișinău, să facă carte. Nu era încă bine convinsă ce profesie dorea să îmbrățișeze, dar se gândea, ori pictoriță, ori cântăreață. Îi plăcea să fie în văzul lumii, așa spun localnicii despre ea. Nu trece mult timp, și tot Bălăureștiul a răsunat că, Maria învață de artistă la Chișinău, la Școala de Muzică „Ștefan Neaga”. Satul a încurajat-o, a invidiat-o frumos, cu bunătațe, totodată mândrindu-se cu ea. După absolvirea Școlii Șt. Neaga, Maria fiind apreciată prin calități vocale deosebite, este angajată solistă la Ansamblul de estradă al Filarmonicii din Chișinău. Tot în această perioadă (1966), Filarmonica

organiza o orchestră de muzică populară care mai târziu a fost numită „Mugurel”. Maria Drăgan avea numai 19 ani. Fiind hotărâtă că va reuși, a participat la concurs, demonstrând alese calități vocale, repertoriu deosebit, cules de la baștină. Juriul încântat de artistismul tinerei interprete ia propus să colaboreze cu orchestra condusă de violonistul Valeriu Negruzzi, și cu interpreții Valentina Cojocaru, Anastasia Istrati, Ion Bas, Vasile Marin. Cel mai bine, din punct de vedere creativ, s-a simțit în orchestra „Mugurel”. Repertoriul ei reprezenta cu brio vatra folclorică de proveniență, cântecul autentic românesc, și deasemenea romanța: „Hop, lele, hop”; „Foai verde bob năut”; „Vino, bade, vino!”; „Bine îi la șezătoare” (Toarce, lele, toarce); „Cioca-boca la fereastră”; „Vai, sărmana turturică”; „De s-ar afla cineva”; „Cine nu-i de veselie”. Unele melodii erau preluate din repertoriul Doamnei cântecului popular românesc Maria Tănase, și a strălucitei interprete Ioana Radu. Mai cânta Maria Drăgan, cântece în italiană și limba franceză, posedă o memorie de invidiat, se zice că știa să interpreteze aproape 500 de

melodii. Avea o voce originală, timbru plin și atrăgător, diapazon mare, ținută scenică de o cultură rară, era una dintre Marele Marii ale cântecului popular românesc. Era sfătoasă ca și toți Drăganii din Bălăurești, prietenoasă, credea în oameni, în sinceritatea lor, avea suflet deschis, inteligentă, îi plăcea să citească literatură artistică, cu multă satisfacție viziona filme. O cunoșteau în stradă, lumea îi cânta cântecele, iar muzicanților le plăcea Maria Drăgan ca una dintre cele mai veritabile cântărețe. În acea perioadă, „Mugurel” era orchestra care exprima gândul și spiritul poporului, pentru sistemul comunist era considerată o primejdie de românism, anume din aceste considerente, formația a fost disființată.

În anii 1974, 1975, muncește ca interpret vocal în Orchestra de muzică populară „Lăutarii”, mai târziu la formația de estradă „Bucuria”. A cântat mulți ani și la restaurantul „Beciul Vechi”. Eram studenți, și cam în fiecare sâmbătă sau duminică mergeam la „Beciul Vechi”, pentru a o asculta. Purta costum popular, iar capul și-l acoperea cu o fata mică. Ne plăcea foarte mult cum interpreta toate cântecele, dar în

mod deosebit „Ană, Ană și Marie”, „Vai sărmana turturică” și „De s-ar afla cineva”. Sunt mândru că am cunoscut-o, am apreciat-o foarte mult, dar îmi pare rău că nu mai este printre noi. Ea, ne mângâia inimile, ne implanta în sufletele noastre adevăratul cântec popular. Într-un timp a dispărut și de la „Beciul Vechi”, plecase acasă, boala avansase într-atât, că nu mai era în stare să apară în fața publicului. Maria Drăgan a iubit și a respectat publicul, a fost un tot întreg cu spiritul poporului. Fiind la baștină, la Bălăurești, în casa unde s-a născut, alături de consătenii dragi, Maria Drăgan a plecat în ceruri la 39 de ani.

Despre **Maria Drăgan** au fost publicate: Mironov, F., „Viața cîntecului meu...”, în: „Femeia Moldovei”, nr. 11, 1970, Chișinău; Colac, T., Privighetoea-

tea plaiului natal, în: „Viața satului”, 1. V. 1970, Chișinău; Ciobanu, C., Cîntecele Mariei Drăgan, în: „Viața satului”, 23. X. 1971, Chișinău; Mircea, S., Dezvăluind sufletul cântecului, în: „Chișinău. Gazetă de seară”, 3. I. 1972; Cuzuio, I., Cîntecele Mariei Drăgan, în: „Chișinău. Gazetă de seară”, 8. II. 1974; Manole, A., Vai, sărmana turturică, în: „Viața satului”, 5. XI. 1989, Chișinău; Rucan, L., Balanța, Chișinău, 1989; Ciciulina, E., Vai, sărmana turturică, în: „Chișinău. Gazetă de seară”, 10. II. 1989; Morăraș, M., Un nume la trecut Maria Drăgan, în: „Viața satului”, 10. IX. 1988, Chișinău; Pripa, E., Exponatele, în: „Femeia Moldovei”, nr. 3 1994, Chișinău; Partole, C., Triptic pentru Măria Drăgan, în: „Țarina”, 2. IV. 1994, Chișinău; Terguța, I., E zi de sărbătoare, în: „Vocea popo-

rului”, 29. IV. 1994, Chișinău. Serafim Buzilă, *Interpreți DIN MOLDOVA* Lexicon enciclopedic (1460-1960) Chișinău 1996. Numele Mariei Drăgan îl poartă o stradă din Chișinău.

Oare câte cântece au rămas neinterpretate?... Oare câte cântece nu și-au mai întâlnit interpretul?... Se povestește între cei care au cunoscut-o, că uni sau bucurat de soarta ei. Una știu, și sunt convins că noi, poporul simplu îndrăgostit de vocea și cântecele ei am iubit-o cu adevărat și o pomenim cu durere în suflet. Ne pare rău că, numai cu unele ocazii speciale, cântecele Mariei Drăgan sunt difuzate la radio, tv...

Nu știm noi să prețuim, cu adevărat, talentul cât este în viață...!

PAUL DĂNILĂ

Folcloristul Sergiu Moraru

Folcloristul Sergiu Moraru s-a născut la 10 octombrie 1946, în satul Obreja Veche, județul Bălți, Regatul României, într-o familie de țărani. Este fiul lui Gheorghe Moraru. A absolvit școala din localitate, apoi Facultatea de Filologie a Universității de Stat din Chișinău (1969). În perioada anilor 1986 – 1990 a fost colaborator la Muzeul Republican de Literatură din Chișinău. Începând cu anul 1971 este aspirant la Institutul de Literatură Universală „Maxim Gorki” din Moscova și în 1974 susține teza de doctor în filologie, Poetica doinelor populare moldovenești.

Pentru o perioadă mai mare, până la sfârșitul vieții, activează în calitate de colaborator științific la secția de folcloristică a Institutului de Limbă și Literatură al Academiei de Științe din Moldova.

A fost distins cu Premiul „Dacia” (1990) și cu Premiul „Simion Florea Marian” al Academiei Române (1995), pentru lucrarea „Cât îi Maramureșul” (1993), realizată în colaborare cu alți cercetători.

Culegător, cercetător și editor al tezaurului etnofolcloric românesc, Sergiu Moraru a efectuat îndelungate cercetări de teren în Moldova, Transilvania, Bucovina, Maramureșul de Nord, în localitățile românești de la est de Bug etc. A publicat studiile monografice „Poetica liricii populare moldovenești” (1978), „Lumea ghicitorilor” (1981), „La izvoarele gândirii”, „Motive filosofice în creația poetică populară” (1988).

Din corpusul „Creația populară moldovenească”, a pregătit volumele „Strigături, amintiri și scrisori versificate” (1978, în colaborare cu Efim Junghietu), „Ghicitori” (1980), cu ample studii introductive, note și comentarii. A cercetat geneza, tipologia, poetica cântecului liric și a ghicitorilor, publicând articole în mai multe culegeri colective și în reviste, a îngrijit culegeri de texte folclorice. Sergiu Moraru a murit la 21 mai

1996, la Chișinău.

Scrieri:

- Poetica liricii populare moldovenești, Chișinău, 1978;
- Lumea ghicitorilor, Chișinău, 1981;
- Preliminarii. Speciile folclorice și realitatea istorică (în colaborare cu Grigore Botezatu), Chișinău, 1985;
- La izvoarele gândirii. Motive filosofice în creația poetică populară (în colaborare cu Gheorghe Bobănă), Chișinău, 1988.

Ediții:

- Artur Gorovei, Folclor și folcloristică, Chișinău, 1990.

Culegeri:

- Ciugur, mugur, mugurele, introducerea editorului, Chișinău, 1977;
- Strigături, amintiri și scrisori versificate, introducerea editorului, Chișinău, 1978 (în colaborare cu Efim Junghietu);
- Ghicitori, introducerea editorului, Chișinău, 1980;
- Folclor din Bugeac, Chișinău, 1982;
- Frumos e la șezătoare, Chișinău, 1983;
- Folclor din Nordul Moldovei, Chișinău, 1983;
- Căutătorii de perle folclorice, Chișinău, 1984 (în colaborare cu Efim Junghietu);
- Folclor din Stepa Bălților, Chișinău, 1984;
- Beția strică omenia, Chișinău, 1987 (în colaborare cu Victor Cirimpei și Efim Junghietu);
- Pom înaurit, prefața editorului, Chișinău, 1989;
- De urat v-am mai ura, Chișinău, 1991 (în colaborare cu Nicolae Băieșu);
- Vasile Lupu în folclor și literatură, Chișinău, 1992;
- Folclor din Țara Fagilor, Chișinău 1993;
- Cât îi Maramureșul, Chișinău, 1993 (în colaborare).

Durerea națională – Doina și Ion Aldea-Teodorovici

Era 7 aprilie, 1954. Poporul nostru, dintre Prut și Nistru, sărbătorea Buna Vestire. În familia Teodorovici din orașul Leova, localitate situată pe malul Prutului, în sudul Moldovei, s-a născut feciorul Ion. Tatăl lui Ion, Cristofor Teodorovici a fost preot. În timpul ocupației sovietice a trebuit să se retragă din biserică, să-și ascundă în sine credința în Dumnezeu care, precum zicea Ion într-un interviu, îi dă omului putere să supraviețuiască și să devină, pur și simplu, artist, ca să nu fie persecutat de nimeni. O perioadă mică, Cristofor Teodorovici a cântat în Capela corală „Doina”. Din momentul căsătoriei sale cu Maria Aldea, care pe atunci profesa medicina, sau întors cu traiul la Leova, unde activează în calitate de profesor de muzică, și paralel este dirijorul corului de copii de la Școala moldovenească nr. 2. Ion a moștenit dragostea pentru muzică de la părinți, iar respectul față de muzica sacră de la tatăl său.

Anume muzica sacră, mai târziu, l-a inspirat în piesele pe care avea să le

scrie. Fiind băiatul tatei, Ion, la vârsta de cinci anișori începe să descopere tainele vioarei și a pianului. La zece anișori a rămas fără tată. Fiind copil îndrăgostit de muzică, mama sa îl aduce pe Ion la Școala de Muzică „Eugeniu Coca” (astăzi Liceul de Muzică „Ciprian Porumbescu”), la Chișinău. Aici, Ion studiază clarinetul, apoi în 1969 pleacă la Tiraspol, la „Școala medie de muzică”, unde studiază saxofonul și pe care o absolvă în 1973.

Fiind înrolat în armata sovietică, în

cultatea de compoziție și pedagogie a Conservatorului de Stat „G. Musicescu” din capitală. Tot în acest timp, în calitate de instrumentist, compozitor și solist, activează în formația de muzică ușoară „Contemporanul”, condusă de Mihai Dolgan. În această porțiune de timp, lansează cu succes cântecul „Seară albastră”, care peste puțin timp devine șlagăr, a cărei paternitate a fost mult disputată între el și fratele său Petrică, cu care semnase anterior câteva cântece scrise în comun. Cu lansarea cântecul „Seară albastră”,

pentru prima oară, tânărul autor a gustat din dulceața și amarul succesului. Ademenit de aceste întâmplări, compozitorul Ion Teodorovici își duce soarta spre noi culmi ale succesului. În anul 1981, Ion Teodorovici, artist, dar și compozitor consacrat se căsătorește cu Doina Marin (el o numea Doinița).

Doina Aldea-Teodorovici (Marin) s-a născut cu patru ani mai târziu ca Ion, la 15 noiembrie, 1958 în orașul Chișinău. După absolvirea Școlii nr.1, studiază la Universitatea de Stat din Chișinău, la Facultatea de Filologie pe care o absolvă în anul 1979. În timpul

orașul Zaporojie, militarul artilerist Ion Teodorovici a fost salvat de la manevre militare de către un general ucrainean, mare amator de jazz-band care, într-o zi, a ascultat întâmplător la radio, în cadrul emisiunii pentru ostași, cântecul „Crede-mă, iubire”, interpretat de vestita cântăreață Sofia Rotaru, semnat de tânărul compozitor Ion Aldea-Teodorovici.

Întors de la militărie, în perioada anilor 1975 — 1981, face studiile la Fa-

copilăriei și a studenției, Doinița a dansat în Ansamblul de dans popular „Moldovenească” (formație de amatori), din Chișinău. În perioada anilor 1979-1982 este profesoară de literatură universală la Institutul Pedagogic de Stat „Ion Creangă” din capitală. Debutază în muzica ușoară, în 1982, în duet cu soțul său Ion Aldea-Teodorovici, duet lansat în cadrul seratei de creație a poetului Grigore Vieru (ei îl numeau nenea Grig). Din această clipă, duetul Doina și Ion Aldea-Teodorovici sunt de nedespărțit, cutreeră cu spectacole țara în lung și în lat bucurându-se de succese deosebite. Repertoriul lor promova veritabile capodopere ale muzicii ușoare din Basarabia: „Indiferența”; „Noaptea mării beții”; „De ce ne certăm”; „Maluri de Prut”; „Trei culori”; „Eminescu”; „Clopotul Învierii”; „Suveranitate”; „Reaprindeți candela”; „Două lacrimi gemene”; „Lasați-ne în legea noastră”; „Scrisori pe zăpadă”; „Răsai”; „Am douazeci și doi de ani”; „Iartă-mă”; „Focul din vatra”; „Un nume pe zăpadă” ș.a.

Ion Aldea-Teodorovici a compus peste 300 de cântece. Este autorul muzicii pentru filmele: „Iona”; „Disidentul”; „Ce te legeni, codrule”; pentru piesele de teatru: „Fântâna Anghelinei”

— dram. A. Burac; „Dragă, consăteanule” — dram. Gh. Malarciuc; „Abecedarul”; „Tata”; „Pomul vietii” — dram. D. Matcovschi. A scris muzică instrumentală: „Rapsodie”; „Variații pentru pian”; „Cvintet pentru coarde”.

Titlul onorific Artistă emerită din Republica Moldova ia fost decernat Doinei Aldea-Teodorovici în anul 1992, tot în acest an și Ordinul Republicii, postmortem. Doina Aldea-Teodorovici a realizat înregistrări de muzică ușoară la Radio Chișinău: „Răsai”; „Clopotul învierii”; „Indiferență”; în duet: „Eu te iubesc, tu mă iubești”; „Trei culori”; „Suveranitate”; „Iubiți învățători”; „Hai, hai” etc.

Despre ei au fost publicate:

Bechet, P., Doina Aldea-Teodorovici, în: „Femeia Moldovei”, nr. 10, 1989, Chișinău; Doina Aldea-Teodorovici se des-

tăinuie, în: „Mesager”, 28. X. 1994, Chișinău; Boris Parii. Ion și Doina. Doina și Ion. Album. Ch., FC „Basarabia”, 1993; Alex Găină, Să ne amintim de Ion și Doina, Tineretul Moldovei, 29. X. 1995; Serafim Buzilă. Interpreți din Moldova. Enciclopedie. Ch., Ed. Arc, Museum 1996; Reeditare 1999; Iurie Colesnic (Editor). Chișinău. Enciclopedie. 1997; Silvia Bogdănaș. Ion și Doina vor fi eternizați în bronz. Flux. Cotidian Național. 1998, 29. VII.; Eugenia Marin, Ion și Doina. Flux. 1998, 30 Oct. ș.a.

Ei au optat pentru revenirea la limba română și grafia latină. Soții Ion și Doina Aldea-Teodorovici sunt primii, care în anii 90’ au cântat despre limba română, Eminescu.

În mai 1992, împreună cu poezii Grigore Vieru și Adrian Păunescu, au cântat în fața luptătorilor din războiul de pe Nistru, pentru a le ridica moralul. S-au aflat la o distanță de circa 300 de metri de inamic. La 27 august 1991, Ion și Doina au cântat pentru Suveranitate și Independență la Marea Adunare Națională, apoi au plecat, imediat, la Festivalul de la Mamaia, unde Doina avea să spună: „Vin aici direct din Piața Marii Adunări Naționale din Chișinău, să vă aduc salutul libertății noastre”.

Ion și Doina Aldea-Teodorovici, în noaptea de 29/30 octombrie 1992, orele 2.30, deplasându-se cu mașina spre Chișinău, a intrat într-un copac în apropierea localității Coșereni, la 49 de km de București. Dintre cele patru persoane prezente, în acele clipe, în mașină,

șoferul și însoțitorul au rămas în viață fără nici o zgârietură, iar Ion și Doina, aflați pe bancheta din spate, au fost striviți între greutatea mașinii și copacii de pe marginea drumului. Decesul marilor artiști a fost considerat drept un nefericit accident. Ion și Doina Aldea-Teodorovici au fost înmormântați la 3 noiembrie 1992, la Cimitirul Central Ortodox din mun. Chișinău. Ziarul „Moldova Suverană”, în ziua de 5 noiembrie 1992 a comunicat următoarele: „Marți, 3 noiembrie, întreaga Republică Moldova, și-a luat rămas bun de la Doina și Ion Aldea-Teodorovici care, în scurta lor viață pământească, au devenit un simbol al cântecului de libertate și a celor mai sacre aspirații ale românilor din stânga Prutului. La ora 10.30,

spre Opera Națională din Chișinău, în a cărei incintă au fost așezate sicriile, se revarsa o mulțime de lume, pentru ultima întâlnire cu renumiții și îndrăgiții artiști. La 12.30 sicriile au fost scoase și purtate prin marea de oameni. Înregistrate pe banda magnetică, vocea Doinei și a lui Ion Aldea-Teodorovici, răsunau în nenumăratele acorduri ale cântecului „Suveranitate”, interpretat de ei, acum doi ani în chiar această Piață, sicriile sunt purtate pe umeri spre Cimitirul Central din

strada Armenească. Cei doi neîntrecuți cântăreți, Doina și Ion, nedespărțiți în moarte, ca și în viață, au rămas să-și doarmă somnul de veci alături, lângă biserica vechiului cimitir al Chișinăului”.

Dumnezeu să le poarte de grijă..., iar noi să trăim și să-i pomenim

Iar sărbătorile ne-adună...

Orice sărbătoare legată de neam, de țară, trezește răvagiile produse în sufletele noastre. Ceva se răstoarnă în noi și această răsturnare este o lume cu ecoul ei îndepărtat prin care bântuie sorgintele strămoșesc.

ANATOL CADU,
șeful Secției Cultură
r. Ștefan Vodă

Încă nu s-a risipit ecoul sărbătorilor naționale, și s. Tudora, în contextul celor douăzeci de ani a independenței Republicii noastre, și-a deschis larg porțile, iar gospodarii din localitate – inimile, pentru a primi cu multă căldură, oaspeții aduși pe aripile celor patru vânturi.

Orice musafir e binevenit în Tudora, mai cu seamă, acel care vine cu o vorbă dulce, cu un cântec duios,

dans înflăcărat, ori pur și simplu cu voia bună, precum a fost și de această dată la cea de-a șaptea ediție a Festivalului-concurs raional folcloric „Nistrule, pe malul tău”, organizat de primăria Tudora și Secția raională cultură.

Pregătirile către acțiunea așteptată au început ceva mai devreme, așa cum se face într-un sat de gospodari, fiecare făcând ordine în preajma casei, primăria a avut grijă de strada

Căușeni. Au fost oaspeți și din România, județele Timiș, Botoșani și din s.Udobnoe Ucraina.

Deschiderea acțiunii a avut loc în fața Casei de cultură, cu arborarea drapelului și imnul Festivalului interpretat de formația folclorică gazdă „Datina”. Primarul de Tudora dl Anatolie Timoșenco a venit cu un mesaj de salut pentru toată lumea. Vicepreședintele raionului dl Nicolae Orlov, la fel a salutat prezența, urând tuturor o zi cât mai frumoasă și plăcută. Preotul Cocoreanu Vasile, venit din Tudora, jud. Botoșani, România, care a fost oaspete la mai multe ediții a festivalului, și de aceas-

centrală, traseul din centrul satului până în pădurea Baibolului inclusiv, unde urma să se desfășoare festivalul. Indicațiile, bannerele, toate erau dovadă că Festivalul-concurs „Nistrule, pe malul tău” e o acțiune deja tradițională și mult așteptată de tudoreni.

Duminică, de patru septembrie, a început cu sfânta slujbă la biserică, care a fost susținută și de oaspeții veniți din România, corul bisericesc „Învierea” din com. Foeni, jud. Timiș. După care, în centrul satului, pe fonul melodiilor interpretate de fanfara „Andrei Cardauc”, erau întâmpinați oaspeții veniți la festival. Acestea au fost formațiile folclorice venite din raionul nostru, din s. Pârâta, r-l Dubăsari; din s.Taracalia,

tă dată, a oferit tudorenilor un salut și a adus în dar o icoană.

După mesajele de salut, toată lumea s-a prins în horă, apoi a mers în paradă până în pădurea de pe malul Nistrului, unde avea să se desfășoare Festivalul-concurs propriu-zis.

Timp de circa trei ore, artiștii amatori au delectat auzul și privirea spectatorilor cu elemente din zestrea folclorului. Scena improvizată a festivalului s-a bucurat de cântec, vers, muzică și dans.

Tonul a fost dat de formația folclorică „Datina” (s.Tudora, r. Ștefan Vodă), prezentând un colaj literar-muzical folcloric.

Apoi în scenă și-au făcut apariția artiștii amatori din

s. Carahasani (Ștefan Vodă), formația folclorică „Spicușor”. Un recital muzical dedicat bătrânului Nistru a fost adus de cei mai mici participanți a formației și solistul Dorel Cociu.

Ansamblul „Udobneanocika” din s. Udobnoe, Ucraina este un participant fidel al festivalului. De această dată, programul artistic a inclus dansul „Rușniki”, câteva cântece din zona reprezentată, precum și un recital dedicat Nistrului și s. Tudora.

„Datina străbună”, formația folclorică din s. Crocmaz (Ștefan Vodă) a adus în scenă cântece vechi, culese din folclorul național.

O prestație deosebită au avut-o membrii formației folclorice „Vatra” din s. Popeasca, demonstrând un repertoriu și o manieră deosebită de interpretare.

Corul „Înviere” din com. Foeni, jud. Timiș, România, a captivat atenția publicului prin câteva cântece sacre și cele cu caracter patriotic, interpretate pe voci.

Un recital muzical-literar deosebit, a fost adus în scenă de membrii formației folclorice „Tudoreni” din s. Tudora (Ștefan Vodă). Majoritatea participanților fiind la vârsta înaintată și beneficiari ai centrului comunitar „Concordia”.

Satul Volintiri (Ștefan Vodă), la festival, a fost reprezentat de două formații: ansamblul de dansuri populare „Tineretea” și formația de fluierași „Doruleț”. Programul artistic al acestora a inclus două dansuri și melodii instrumentale interpre-

tate la fluier.

Cu un recital muzical, din părțile Căușeniului au venit membrii formației folclorice „Lia-Ciocîrlia” din s. Taraclia.

Artiștii amatori ai formației folclorice „Concordia” din s. Pârâta, Dubăsari au prezentat un program de cântece folclorice de voie bună și joc.

Festivalul a fost întregit de istoricul propriu redat în imagini foto, începând cu prima ediție, materiale promoționale și surpriza pescarilor – zeama de pește.

Pe final, juriul exigent, efectuând totalizările a decernat concursanților cu diplome și trofee pentru participare, precum și pentru locurile premiante:

Locul III a revenit formației folclorice „Datina” (s. Tudora, Ștefan Vodă) și formației „Concordia” (s. Pârâta, Dubăsari);

Locul II – formația folclorică „Vatra”, s. Popeasca, Ștefan Vodă;

Locul I – Casa de cultură Volintiri, formația de fluierași „Doruleț” și ansamblul de dansuri populare „Tineretea”.

Buna dispoziție a dominat pe tot parcursul zilei, întrucât și finalul acestuia a fost cu buna dispoziție și prietenie. Participanții și spectatorii au încins hora mare.

Ediția a VII-a a Festivalului-concurs „Nistrule, pe malul tău”, a reușit datorită voinței și muncii depuse de mai mulți. În frunte cu primarul Anatolie Timošenco, a depus mult efort colectivul Casei de cultură, Bibli-

otecii publice, a Centrului de plasament „Concordia”, agenți economici, pescari, simpli locuitori ai s. Tudora, cărora le mulțumim pentru aportul adus, fiind ferm convinși că festivalul inițiat cu șapte ani în urmă, va dăinui încă multe ediții înainte. Mai cu seamă, în discuția cu dl primar, ne-a bucurat intenția dumnealui pentru viitor ca Festivalul-concurs „Nistrule, pe malul tău” să fie cu statut internațional.

„Vântulețul”

de la Bălți, încântă publicul din diverse localități.

Dansează cu înflăcărare, cu o trăire plenară și un înalt nivel artistic – acestea au fost aprecierile publicului spectator din România, jud. Botoșani și din Moldova, or. Biruința, raionul Sângerei, pentru Ansamblul de muzică și dans popular „Vântulețul” al Palatului municipal de Cultură, care recent, în perioada 7-11 septembrie a. c. a participat la un șir de acțiuni culturale valorificând creații populare coregrafice și muzicale din zona de nord a țării.

În zilele de 7 și 8 septembrie, formația „Vântulețul” a beneficiat de o călătorie în România, jud. Botoșani, grație invitației oferite de Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani, al cărui manager, consultant artistic este profesorul dl Ion Ilie. O amintire plăcută, impresionantă a rămas pentru membrii ansamblului vizita la Memorialul Ipotești – Centrul Național de Studii „Mihai Eminescu”, și la Casa-Muzeu al ilustrului compozitor George Enescu. Apoi, au urmat prezentarea spectacolelor artistice de către „Vântulețul” la Condăreni în cadrul manifestării „Azi în sat e sărbătoare”, unde au fost omagiate familiile din comună, care au împlinit 50 de ani de căsnicie. Prestația artistică deosebită, a ansamblului a fost considerabil apreciată cu sinceritate prin aplauze furtunoase și la Festivalul „Sărbătorile pădurii”, ediția a XXXV-a, care a avut loc la Vorona, jud. Botoșani, într-o poiană din pădurea localității, în preajma mănăstirii – așezământ cu 500 de ani de viațuire monahală.

Cuvintele de „bravo” și „bis”, oferite de publicul

spectator din România, i-a încurajat și inspirat pe membrii ansamblului „Vântulețul”, pentru susținerea spectacolului din or. Biruința, raionul Sângerei la Festivalul Internațional „Un popas la noi cu cântec, dans și voie bună”, în memoria fraților Vladimir și Valeriu Țurcanu, desfășurat la 11 septembrie a. c.. Invitația pentru participarea formației a fost oferită de către primarul or. Biruința dl P. Boev.

Prin talent, creativitate și măiestrie artistică, formația „Vântulețul” a cucerit, și aici, inimile admiratorilor oferindu-le clipe de adevărată revelație sufletească și bucuria creației populare. Cu diplome și mențiuni, cu performanțe deosebite, Ansamblul de muzică și dans popular „Vântulețul”, care se îndreaptă spre cea de-a 55-a aniversare, își croiește zi de zi calea spre noi înălțimi ale succesului în valorificarea și promovarea artei muzicale și coregrafice naționale.

Dar, formula succesului al acestui faimos ansamblu al Bălțului o cunosc, în special, conducătorul artistic, coregraful dl Ion Cirimpei și dirijorul Orchestrei de muzică populară „Vântulețul” dl Ghenadie Cebotaroș — muncă, pasiune, dăruire, responsabilitate, devotament, entuziasm, profesionalism, dragoste de oameni, de arta coregrafică și muzicală.

În numele Secției Cultură a Primăriei mun. Bălți, adresez întregului colectiv al Ansamblului „Vântulețul”, și administrației Palatului municipal de Cultură mulțumiri, pentru contribuția substanțială în promovarea valorilor naționale, dezvoltarea aptitudinilor tinerei generații și menținerea activității ansamblului la un nivel înalt.

Vom fi mereu mândri de faptul că „Vântulețul”, de la Bălți știe prin arta interpretativă deosebită să încante publicul din diverse localități.

Vera Caraulan,
șeful Secției de
cultură a mun.
Bălți

Festivalul Cărții și Lecturii — la Râșcani

August în cărți ... și august cu cărți, la 31 august – 5 septembrie bibliotecile publice din raionul nostru și-au deschis larg ușile pentru a inaugura prima ediție a Festivalului Național al Cărții și Lecturii patronat de UNESCO, organizat de Ministerul Culturii al R. Moldova, Biblioteca Națională în parteneriat cu Ministerul Educației al R. Moldova, Uniunea Scriitorilor din Moldova, Uniunea Artiștilor Plastici din Moldova, Uniunea Editorilor din R. Moldova, Societatea Bibliofililor din Moldova și secțiile de cultură din teritoriu.

Miercuri, 31 august, în incinta Casei de cultură, Râșcani a avut loc inaugurarea primei ediții (raională) a Festivalului Național al Cărții și Lecturii, eveniment desfășurat în cadrul Sărbătorii Naționale „Limba Noastră” cu participarea scriitorilor: Iulian Filip, Aurelian Silvestru, Vasile Romanciuc, precum și vicepreședintele raionului Râșcani dna Galina Zamurdac, secretarul Consiliului raional Râșcani dna Rodica Postolache, șeful Secției de cultură a raionului Râșcani dna Emilia Garbuz, colaboratorii bibliotecilor publice, bibliotecilor școlare, copii, elevi — toți prieteni fideli ai cărții.

Până la deschiderea oficială a Festivalului, în holul Casei de cultură au fost vernisate expoziții cu genericul: „Poetul Grigore Vieru – acum și în veac”, „Scriitori de pe meleagurile Râșcănene”, „Măria sa Guguță”, expoziții ale celor mai reușite desene, eseuri pe marginea operei lui Grigore Vieru, expoziție cu vânzare de carte, expoziție a creațiilor proprii dedicate cărții și bibliotecii. Pe parcursul zilei, aceste expoziții au fost admirate de toți spectatorii.

La sărbătoarea națională „Limba Noastră” cu o compoziție muzicală și literară au evoluat copiii de la grădinița nr.6 educatoarea dna Dorina Melnic din or. Râșcani, programul artistic a fost completat cu recitalurile de poezie a cititorilor bibliotecilor publice din localitățile raionului: Taisea Dascăl din s. Recea, Cristina Sacaliuc din or. Râșcani, Natalia Dumbrovski din s. Văratice și Vladimir Badrajan din s. Zăicani. Au evoluat în fața publicului și învingătorii concursului *Crea-*

ție proprie: Ana – Maria Iațimirscaia din or. Costești și Cristina Cristea din s. Corlăteni. Un program deosebit dedicat sărbătorii au prezentat și membrii Ansamblului vocal „Busuioc” din s. Mihăilenii Vechi, conducător dna Sofia Gălășan.

Mesajul de felicitare din partea autorităților publice, cu ocazia Sărbătorii Naționale Limba Noastră și inaugurarea Festivalului Național al Cărții și Lecturii, în adresa tuturor participanților a fost promovat de către dna Galina Zamurdac, vicepreședintele raionului Râșcani.

Cu acest prilej, la recomandarea Bibliotecii Naționale și a Ministerului Culturii din Republica Moldova, susținut de Consiliul Raional, Secția raională cultură în colaborare cu administrația publică locală și bibliotecile publice din raion, au organizat prima ediție a Festivalului Național al Cărții și Lecturii, consacrat creației neasemuitului poet Grigore Vieru. Dna Emilia Garbuz, șefa Secției raionale cultură Râșcani — patronul Festivalului, în discursul său susținut cu această ocazie din scena evenimentului, a menționat importanța, rolul cărții, lecturii în dezvoltarea culturii și a civilizației în comunitate. În continuare, pe scena Casei de cultură s-au recitat poezii pe versurile lui Grigore Vieru, Vasile Romanciuc. Cei mai mici cititori râșcăneni ai grădiniței nr. 10 au prezentat un recital de poezie despre carte. Recitalul de poezie din creațiile scriitorilor băștinași: Marcela Benea (s. Văratice), Anatol Ciocanu, Aurel Ciocanu (s. Mălăiești), Liviu Damian (s. Corlăteni), Iacob Burghiu (s. Zăicani), Irina Stavsaia (s. Malinovsc), Măria sa Guguță (s. Grinăuți), Eugeniu Coșeriu, Raisa Lungu Ploaie, Valentin Mândăcanu, (s. Druță), Valentina Tozlovanu (s. Mihăilenii Vechi), a fost propus spectatorilor de către cei mai activi utilizatori ai bibliotecilor publice din localitățile respective. Interpreții vocali F. Bojii, Vl. Ștepu, L. Căpriță și Ansamblul „Busuioc” au dăruit participanților frumoasei manifestări, dar și tuturor prezenți în acest loc, cântece pe versurile poetului Grigore Vieru. Cu creații muzicale dedicate Cărții au evoluat Francesco Cucuruzneac, Maxim Ciobanu, Elena

Borina, Eugenia Chiperi și Ansamblul de fluieriști din s. Petrușeni.

Au înfrumusețat sărbătoarea scriitorii Iulian Filip, Vasile Romanciuc, Aurelian Silvestru, care au adus în scenă versul viu și au făcut o donație de carte pentru biblioteca publică orășanească Râșcani.

Secvența teatrală a Dumitriței Tătaru și Marcel Ababii din s. Borosenii Noi ne-a dat un nou imbold, de a ne căuta și a ne regăsi în personajele cărților îndrăgite, de a ne trăi clipa alături de cei ce fac ca viața să aibă culoare.

La finele activității, cititorii consacrați ai bibliotecilor publice din localitățile raionului, în număr de douzeci, au prezentat parada costumelor personajelor îndrăgite: Guguță, Păcală și Tândală, Trofimaș, Smărăndița, Luceafărul, Chi-rița, Făt-Frumos, Scufița Roșie, Ileana Cosânzeana ș. a.

Concluzionând activitatea, moderatorii Patricia Bojii și Roxana Efrim au venit cu un îndemn, cu o chemare de suflet:

Oriunde ai fi, oricât ești de departe,

Nu-ți lăsa sufletul flămând:

Găsește timp ca să citești o carte.

Evenimentul a avut și laureați:

Nominația I. Creații proprii dedicate poetului Grigore Vieru și Cărții — Vladimir Badrajan din s. Zăicani.

Nominația II. Cel mai reușit desen pe marginea creației lui Grigore Vieru — Natalia Dumbrovschi din s. Văratice și Ana Maria din or. Costești.

Nominația III. Cea mai bună familie cititoare – Familia Benea și familia Șindirinschaia din or. Râșcani.

Nominația IV. Cei mai activi cititori ai anului 2010 – Cristina Sacaliuc, Francesca Cucuruzneac, Corina Diaciuc din or. Râșcani.

Nominația V. Cel mai bun eseu – Taisea Dascăl din s. Recea și Cristina Cristea din s. Corlăteni.

Toți au primit în dar diplome și cartea lui Grigore Vieru „Taina care mă apără”.

CLAUDIA GHERMAN,
sp. principal, bibliotecă, patrimoniu și muzee r. Râșcani

Cântecul — cea mai frumoasă amintire despre NICOLAE SULAC

În această toamnă, când Nicolae Sulac ar fi împlinit 75 de ani, locuitorii satului Sadâc – baștina marelui cântăreț, împreună cu populația raionului Cantemir, au comemorat amintirea strălucitului artist și a omului Nicolae Sulac. Sătenii recunoscători talentului lui Nicolae Sulac au reușit să înveșnicească numele artistului-nepereche prin amenajarea Casei Muzeu „Nicolae Sulac”, unde sunt păstrate lucruri și obiecte de valoare legate de viața și activitate rapsodului.

La 9 septembrie 2011, în Casa raională de cultură „Nicolae Sulac” din orașul Cantemir, s-a desfășurat Concursul raional al interpreților cântecului popular „Drag mi-e cântul”, în memoria marelui rapsod.

Cuprinși de emoții, participanții la concurs au interpretat cu multă dragoste melodiile din repertoriul lui Nicolae Sulac, cântece îndrăgite de publicul meloman din întreg spațiu românesc. A fascinat sala cu vocea sa dl Petru Botezatu din satul Lărguța în vârstă de 63 de ani, care spunea: „Îmi plac cântecele lui Sulac, acest om cu suflet mare, melodiile lui se alătură mult de suflet”.

În cadrul manifestării respective și-au dat concursul și copiii: frații Svetlana și Savelii din satul Baimaclia,

Cristina Toma și Vera Gotișanu din Vișniiovca, Roman Balan, Ana Bordea și Dumitru Raicu din satul Cociulia. Premiul întâi l-a obținut Eleonora Mocanu din satul Ghioltosu.

Rapsodul popular Vera Bedru din satul Hănăseni este mare împătimită de melodiile lui Nicolae Sulac. Dumneaei ne-a mărturisit: „În repertoriul meu am diferite melodii, dar îmi plac mai mult cântece de-ale lui Nicolae Sulac”.

Șeful Secției Cultură și Turism dl Nicolae Efticov a anunțat publicul că bianual, în Casa raională de cultură „N. Sulac” se organizează Festivalul Internațional al cântecului popular „Asta-i floarea lui Sulac”, la care își dau concursul îndrăgostiții de cântecul popular din raion și republică, din regiunea de dezvoltare SUD, din România și Ucraina — dovadă în plus că melodiile marelui Nicolae Sulac sunt îndrăgite de toată lumea.

... Va rămâne al său cânt – cheazășie, testament și le-gământ, doină, lacrimă și floare, căci pe-al nostru plai de dor, cântăreții nasc și mor – dar Sulac nicicând nu moare.

AURELIA NECHIT, sp. principal,
Secția Cultură și Turism Cantemir.

Festivalul Cărții la Cantemir

În cadrul Festivalului Cărții, de Ziua „Limba noastră”, la Cantemir a avut loc masa rotundă cu genericul „Limba noastră-i o comoară”, manifestare axată în primul rând pe promovarea valorilor naționale, a limbii și culturii care reprezintă coloana vertebrală a neamului. La acest eveniment cultural de mare anvergură au participat profesori de la Liceul Teoretic „D. Cantemir”, de la Gimnaziul „M. Eminescu”, colaboratori ai Bibliotecii publice și Casei de cultură și reprezentanți ai Consiliului raional.

Cititorii Bibliotecii publice raionale pentru copii „G. Vieru” au onorat participanții mesei rotunde cu deosebitul recitalul de poezie despre limbă, mamă, țară consacrat marelui poet național Grigore Vieru. Oaspeții au vizionat expoziția „Grigore Vieru, poet al cetății graiului” apreciind-o cu calificativul „foarte interesantă”, iar cântecul „Limba noastră” interpretat de toți participanții evenimentului a finisat manifestarea.

În următoarele zile a avut loc Concursul celor mai buni declamatori de poezie. În cadrul concursului au

evoluat mai mulți îndrăgostiți de poezia noastră printre care: Mariana Ghelan, Nelea Butnaru, Sanda Creangă, Costel Diaconu, Rodica Cotruță, frații Aliona și Doru Bacalov, Elena Gutnic și Mădălina Șișianu.

Biblioteca locală a vernisat expoziția desenelor pe marginea creației lui Grigore Vieru. Cele mai reușite deesene au fost a copiilor: Mihaela Domenico, Victoria Macovețchi, Gheorghe Sarivan, Lidia Zemlegleadova, Ecaterina Ciumacenco.

Luni, în ultima zi a festivalului a avut loc o dezbatere la tema: „Cartea în viața noastră” la care au participat bibliotecarele: Melania Chiriac, Elena Jadăc, Angela Macovețchi, Svetlana Leu, Liuba Botezatu, Elena Tutunaru, Svetlana Pârciu, Ana Jurcanu care au prezentat comunicări interesante.

Cei mai buni participanți ai Festivalului Cărții au fost menționați cu diplome și premii.

ANGELA POPA,
șef serviciu, Biblioteca publică raională Cantemir

Târgul Meșterilor Populari.

„La Nistru la mărgioară”

Este foarte greu de spus când au învățat oamenii tainele unui sau altui meșteșug, dar una e clar că aceste meșteșuguri sunt transmise din generație în generație.

În raionul Soroca practică meșteșugurile artistice peste 250 de meșteri populari, dintre care 16 sunt membri ai Uniunii Meșterilor Populari din Moldova, 4 dețin titlul de „Meșter Faur”. Ei ne bucură cu prezența atât la expozițiile raionale, naționale cât și internaționale.

Grație Secției de Cultură și Turism au fost atestate 3 studiouri de meș-

teșuguri artistice: „Fantezie” din satul Vădeni, care confecționează costume naționale; „Sălcioara” din satul Rublenița — împletitul din lozie; „Croșeta fermecată” din satul Vasilcău, care învață tânăra generație să mănuiască croșeta; 1 laborator la aer liber în satul Cosăuți care se ocupă de prelucrarea artistică a pietrei, unde turiștii pot să încerce să administreze și ei acest meșteșug.

Scopul Secției Cultură și Turism este de a cultiva specificul zonal și a revitaliza unele meserii meșteșugărești tradiționale care sunt o părgie pentru promovarea diversității, orientează meșterii spre o astfel de revitalizare și în

localitățile rurale din raion, unde această activitate s-a pierdut sau este pe cale de dispariție. Pentru o promovare mai eficientă a măiestriei meșterilor populari din raion, Secția Cultură și Turism cu susținerea Consiliului raional Soroca a organizat în parcul de lângă Cetate, în perioada 27,28 august 2011 Târgul Meșterilor Populari „La Nistru, la mărgioară” - ediția I-a.

La acest târg au participat vestiți meșteri populari din raioanele: Soroca, Drochia, Sângerei, Florești, Șoldănești, Orhei, Fălești, Râșcani, or. Bălți și din orașul Buzău, România. Au fost

expuse spre ochiul vizitatorilor lucrări confecționate din fibre vegetale: lozie, paie, pănuși, papură, covoare, costume naționale, obiecte din ceramică, lemn, piatră, obiecte croșetate, lucrări de pictură, goblen, biser, origami ș.a.

Cu o bogată expoziție de lucrări au fost prezenți: Adela Petre, Mândăca Păun, Dragoș Potecașu din Buzău, România, Eugenia Moldovanu, Bălți, Valeriu Bostan din Chișcăreni, Sângerei, Iurie Cucuietu, Drochia, Ion Colin, s. Pohoarne, Șoldănești, Liliana Știrbu-Mihăileni, Râșcani, Alexandra Moraru și Nina Țărnă — Orhei, Maria Ciobanu, Fălești și desigur un număr impunător de meșteri din orașul și raionul nostru (peste 30): Mihail Gaugaș, Lidia Manea, Victor Brighidin — împletitul din lozie, Ludmila Prepeliță, Victoria Zamăneagră-croșetare, Simi-

on Lungu-confecționarea costumelor naționale, Valentina Boțoroga, Guțu Olga, Valentina Plop, Luminița Munteanu — goblen, Vasile Guțu, cioplitul în lemn, Victor Lozan, Galina Fratea cu lucrări de pictură, Nina Manea-țesutul artistic, ș.a care sunt activi la toate expozițiile organizate atât în raion cât și republică, cărora ținem să le mulțumim pentru adevăratele valori promovate cu această ocazie, și sperăm să ne bucurăm de fantezia și măiestria lor și la edițiile viitoare.

Locuitorii orașului și oaspeții sosiți din Ucraina și România au admirat timp de 2 zile farmecul articolelor de artizanat, au putut să se antreneze și în unele meșteșuguri populare, cum ar fi țesutul artistic, împletitul din lozie, arta croșetării și misterele goblenului ș.a. Pe tot parcursul desfășurării Târgului, cele mai bune colective din raion au evoluat pentru participăți și vizitatori, avându-i oaspeți dragi pe Teodora Bârsan și Alexandru Petcu din Buzău, România, care au prezentat un program bogat de cântece românești.

Participanții au plecat acasă cu diplome, suvenir, bucle, acordate de Președintele raionului Soroca, dl Victor Său, Șeful Secției Cultură și Turism, dl Grigore Bucătaru, cu impresii frumoase, dar și cu ferma convingere și dorința de a reveni.

Târgul se va desfășura bienal începând cu anul 2012.

SILVIA FLOREA
sp. principal meșteșugărit
și port popular, Soroca

Bâlciul olarilor, Iurceni 2011

Conform tradiției, în fiecare an, în a doua duminică a lunii septembrie, la Iurceni (Nisporeni), vatră veche de olari, se desfășoară tradiționalul „Bâlci al olarilor”.

Actuala expoziție-concurs națională în cadrul Bâlciului olarilor „Iurceni – 2011 (ediția a XXIII) a fost organizată de către Ministerul Culturii, CNCPPCI, Uniunea Meșterilor Populari din Republica Moldova, Secția cultură a Consiliului raional Nisporeni și primăria Iurceni.

Târgul a avut drept scop:

- trecerea în revistă a creației celor mai buni meșteri populari din domeniul olăritului;
- promovarea și valorificarea producției autentice specifice zonei meșteșugărești Iurceni;
- renașterea meșteșugului în această localitate.

Este necesar să remarc, că pe parcursul ultimelor ediții Bâlciul s-a transformat într-o sărbătoare frumoasă. De fiecare dată, la el participă tot mai mulți meșteri olari, dar și numeroși cetățeni care vin din toată republica să viziteze Bâlciul, să procure obiecte confecționate din ceramică.

La ediția actuală au participat 32 de olari din cele mai diverse localități ale republicii, precum și 2 meșteri din România, cu expoziții bogate din obiecte, suvenire, compoziții etc.

Niciodată nu mi-am închipuit că din lut se pot crea obiecte din ceramică...

De fapt, ediția aceasta a demonstrat convingător, că în republică au apărut ceramiști de mare valoare,

adevărați artiști ai domeniului care confecționează o gamă extrem de bogată și diversă de obiecte, suvenire, compoziții, bibelouri care au atras vizitatorii, pe mulți dintre ei lăsându-i fără bani în buzunare, dar plecând de la Bâlci cu bucuria achiziției unor obiecte din ceramică de mare frumusețe și valoare.

Printre meșterii olari s-au evidențiat și pământeni noștri. În primul rând Zaharia Triboi și fiul lui Adrian cu o expoziție bogată de produse atât din ceramică neagră, precum și din

cea tradițională, și de asemenea, olarii iurceneni Vera Ticalenco și Gheorghe Panțaru.

Ca la orice Bâlci, vizitatorii au avut ocazia să asculte muzică frumoasă, urmărind evoluția pe scena estradei de vară a interpreților Adrian Ursu, Silvia Zagoreanu, Mariana Dobzeu și a Ansamblul „Dumbrava Verde” din Strășeni. Împreună cu cei nominalizați mai sus, au mai evoluat și colectivele model de la Casa raională de cultură: Fanfara „Vasile Amarfi”, Ansamblul de bărbați „Dor Nisporenean” și Ansamblul de muzică și dans popular „Moștenitorii” etc.

Nadejda Mucu ,
sp. principal, Secția cultură a raionului Nisporeni.

Petre Popa — Oaspete drag

De această dată îl am drept oaspete pe dl Petre Popa, directorul teatrului „Veniamin Apostol” din or. Soroca.

Dragă Petre Popa, (scriu numele pe lung ca cititorul să nu confunde, măcar de astă dată numele noastre care au inițiale similare), iată că avem ocazia să dialogăm pe îndelete.

Petre Popa: Salut, dle Pavel Popa, într-adevăr e o ocazie deosebită, în primul rând pentru că e o discuție legeră.

Pavel Popa: Până acum ne întâlnim în cadrul festivalurilor, seminarelor, ședințelor., iar de astă dată ne întâlnim pe terenul creației necondiționate.

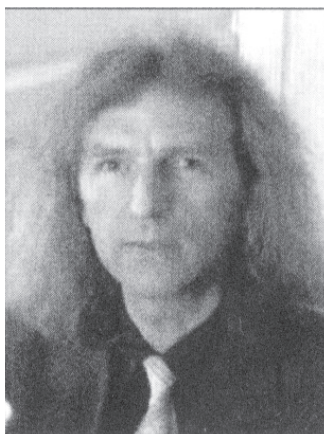
Petre Popa: Necondiționate de instituții, subordonări, dar condiționate de „fierberea” vieții culturale. Mai întâi te felicit pentru activitatea istovitoare de redactor, pe lângă cea de coregraf încusit.

Pavel Popa: Mulțumesc, dar datorită acestei munci am avut ocazia să te descopăr cu adevărat. Citisem, desigur, câte ceva din poezia ta, ascultasem minunatele cântece pe versurile tale interpretate de Anatol Rudei, și de alți interpreți, dar despre amploarea activității literare am aflat grație editurii „Grafe-ma Libris” în frunte cu neobositul Ion Șarban, unde apare și revista „Realități culturale” și unde au apărut și cele 4 cărți ale tale.

Petre Popa: E un mare adevăr că nu prea avem timp să ne cunoaștem bine omul de alături, de multe ori, însă, nici nu se prea dorește acest lucru.

Pavel Popa: Te asigur că relațiile noastre nu se înscriu în asemenea categorie. Vreau să-ți spun că am rămas profund emoționat când am văzut antologia scriitorilor din județul Soroca — „Cetatea de cuvinte” și mă gândeam la bucuria sorocenilor de a avea această carte de referință în domeniul literaturii din Bsarabia chiar la ei acasă, adică în biblioteci, alături de cartea sugestivă pentru copii „Bunica bunicului”. Această carte pentru copii este ca un imn de

dragoste față de casă, familie, țară... Am sorbit din poezia și cântecele volume-lor „Asimerii” și „Dor pribeag”, mai ales ascultând cele două CD-uri atașate (cu poezie în lectura actorilor soroceni: Angela Ciobanu, Andrei Sochircă, Alexei Revencu ș.a. și cântece pe versuri de P. Popa), Totuși urmând îndemnul sufletului de redactor m-am atașat mai mult de cartea „Numai de bine”. M-a încântat chiar denumirea simplă dar cu multă semnificație, chiar și prin faptul că răul povestit ar putea face și mai

mult rău, dar uite binelui trebuie să-i spunem pe nume.

Petre Popa: Îți mulțumesc pentru cuvinte calde care fac bine fiecăruia, tot așa cum mi-am dorit să fie cuvintele din această carte de publicistică care reflectă o perioadă de activitate în domeniul culturii de mai bine de 15 ani. Aici cuvintele sunt oglinzi în care se reflectă chipul și sufletul unui șir de personalități care au contribuit la menținerea și prosperarea vieții culturale din Soroca.

Pavel Popa: Petre, ți-aș propune să întrerupem dialogul nostru și să-mi permiți să preiau, din cartea „Numai de bine”, interviul tău realizat cu dna Anastasia Briciuc, renumita interpretă de folclor, romanță și chiar cântece din spectacole. Mai ales că în luna octombrie Secția cultură Soroca va organiza și în acest an în s. Cosăuți Festivalul de romanță românească „Anastasia Briciuc”.

Petre Popa: Accept cu mare plăcere, acesta fiind și mesajul meu pentru izbânda Festivalului menit să pună stavilă în calea uitării, să promoveze arta interpretativă adevărată care a demonstrat-o dna Anastasia Briciuc.

IN MEMORIAM

UN PAHAR DE VORBĂ ȘI CÂNTEC, CÂNTEC... Anastasia Briciuc (Andrievschi) (08.04.1914 — 30.01.2006)

Interpretă de folclor, romanță și muzică de autor. Solistă în corul dirijat de Ion Madonici, care în iunie 1937 a evoluat la Ateneul Român din București învrednicindu-se de Premiul I. Laureată a mai multor festivaluri, concursuri naționale cum ar fi „Tamara Ciobanu”, la care Primadona Operei Naționale, Maria Bieșu, i-a dat o apreciere înaltă. (*Dialog înregistrat pe bandă magnetică la 14 august, 1999, c. Cosăuți, casa Anastasiei Briciuc. Material inedit din arhiva personală a lui P. Popa. Transcripția respectă rostirea originală. Cred că în una din zile vom reuși să descifrăm și o mare parte din autorii cântecelor*)

Petre Popa: Într-o zi de august, fiind preocupat de pregătirea manifestărilor devenite tradiționale, din 27-31 august, desigur trebuia să ajung la „doamna cântecului” de la Cosăuți — Anastasia Briciuc. Vinul alb, deosebit, ne-a fost bun tovarăș, iar cântecul ne-a fost un adevărat prieten. Am început să înregistrez pe bandă discuția noastră (în trei) din momentul în care a răsunat primul vers cântat:

A. B.: „ — În frig s-a născut Hristos
Domnul Hristos, Domnul Hristos,
Veniți toți să ne-nchinăm
Nașterea s-o lăudăm cu toții, cu toții,
— Și...mai departe am uitat... ”
„ — Tatăl nostru carele ești în ceruri
Sfintească-se-n numele tău
Vie împărăția ta
Facă-se voia ta
Precum în ceri așa și prea pământ.
Pâinea noastră cea de-a pururea

Dă-ni-o nouă și ne iartă nouă
Greșelile noastre
Precum și noi iertăm
Greșităilor noștri
Și nu ne duce pre noi în ispită
Ci ne izbăvește de ceal viclean,-
Îi frumos, așa-i că-i frumos?.

Tanti Vera: — Îmi plăce. Muzica îmi plăce, mărturisește nepoata care se apropie de vârsta de 70 de ani, apoi se adresează în șoaptă către doamna Briciuc, — lasă să te mai înscrie pe mata.. Iată corul cât de mare era, el se ducea drept la cel care cânta fals,- continuă tanti Vera, referindu-se la dirijorul, profesorul Ion Madonici.

P. P.: — Sigur, din față se aude clar.

A. B.: — Măi, măi ce om! Cum s-o prăpădit...

Tanti Vera.: — Eu țin minte, era în clădirea ceea veche. Pornea corul și-apoi se suia tocmai colo sus...

P. P.:- Să asculte cum sună.

A. B.: — Petre, când am rămas la „zaciucitelinai”, au rămas 60 de coruri, ei, era așa cam pe la ora 2, erau acolo și asistenții, cei care erau și obligați... ei,... dar când am început noi a cânta, apoi era așa cum bate vântul și foșnesc frunzele...Dormeau toți acolo, dar când am început noi a cânta toți s-au trezit.

(*Aici țin să menționez că se vorbea despre Sărbătoarea Regală de la Curtea Regelui Mihai, anul 1937*). Doamne ce cântece! Poate și „Doina” (capela corală) dacă ar ave cărțile celea ar cânta, dar nu știu. „La arme” un cântec așa...

P. P.: — Vă rog să vi-l amintiți

A. B.: — La arme, la arme, / Și iar sântem sub flamurile țării,/ Sub zări plutește, alarma de de demult, /Veniți, veniți...- zău nu mai știu. Măi, ori „Mihai bravo”, eu deamu numai titlurile le mai țin minte. Și-am cântat „Dunărea albastră, „Calea Bosforului”, măi, aeste-a s opere...

P. P.: — Cum sună „Calea Bosforului”?, măcar puțin amintiți-vă.

- : Halo, halo, halo,

De-ar vrea Înaltul mă gândesc, (*pe alocuri cântă murmurând grăbit, fără să fie versurile deslușite*)

Să fie ziua cu noroc

Și dorul împlinit

.....
Eu care sânt un biet pescar

.....

Plin de dor, — *cânta soprana*, și-apoi:

Halo, halo... măi!, măi!..

În Dumbrava cea de fag
Se-ntâlnește drag cu drag

Și își povestesc de dor

Și de pribejia lor, — și.-apoi:

Cine n-are dor pe vale

Nu știe luna când răsare,

Nici noaptea cât e de mare

Și-apoi corul:

Cine n-are dor pe lume

Corul:

Cine n-are dor pe luncă

Nu știe luna când se culcă

Nici noaptea cât e de lungă

Și

Pe sub deal, pe sub pădure,

Lelițo, lelițo, fa,

Se duc fetele la mure

Lelițo, lelițo, fa,

Pe sub deal, pe sub vâlcele

Lelițo, lelițo, fa,

Trec și dorurile mele

Lelițo, lelițo, fa, — nu știu mai departe... Dar ce bucați, măi Petrică, nici nu putea să nu fie cântecele frumoase. El știa a forma cântecul, nu cânta otova, așa, Ei, ce să mai vorbim, era un dirijor, un muzicant cu simțire strașnică.

Aici tanti Vera, își amintește un cântec „format tare interesant” de dl Madonici, căci toate laudele de până acum erau aduse acestui dirijor sorocean de excepție. Doamna Anastasia pe dată s-a și alăturat și iată răsuna o altă perlă muzicală net superioară multor cântece „formate” de azi.

„Dragostea fugară

într-o zi m-a înșelat,

De pe deal un șir de care,

Se abat la ușa morii

A mănăstirii de-o lună

Iar morarul meșter bun

Trage moara pe cătun

Pe când mândra morăriță

Nu mai tace din guriță

Apa din uluc țâșnește

Alb ca varul ies din moară

Parc-au dat de o comoară

Iar morarul meșter bun

Trage din lulea tutun

P. P.: — Nu încheie bine acest cântec,

aduce mâinile la piept de parcă ar avea în brațe cel mai drag odor și deacuma răsună o altă melodie, care impresionează sub toate aspectele: mesaj, armonie: vers-muzică-voce:

A. B.: Dragostea fugară într-o zi m-a înșelat,

Cântecul dezamăgirii ea mi l-a cântat

Vecinica poveste de iubire m-a mințit

Las-ă-mi spună cine m-a iubit

Bătrân, mi-e greu, nu am pe nimenea

Și numeni nu plânge pentru mine

Poate c-așa-i cu mult mai bine

Mă doare inima

Să nu mai plângă înzadar

Nu vreau nu am pe nimenea

Mai lasă inimă, mai lasă

Și nu mă întreba

Ca mâine altul mai rău te va-nșela

Mai lasă inimă

Mă tem nu am pe nimenea

Și numeni nu plânge pentru mine

Poate c-așa-i cu mult mai bine

Mă doare inima",

— și mai știam dar l-am uitat.

În grădiniță eu am fost
un trandafir la-la-la-la curat
să aibă flori de-ncoronat
când trandafirii au înflorit
asupra lor s-au năpustit
s-au năpustit acei

P. P.: — Doamnă Anastasia, vreau să vă rog ceva, iată că se apropie clipa când trebuie să ne spunem la revedere, ceea ce înseamnă că ne vom revedea, eu trebuie să mă întorc la Stoicani unde mă așteptă casa, soția, fiica și feciorul Eugeniu care azi împlinește vârsta de 12 ani. Dacă e cu puțință aș vrea să-i duc o urare din partea Dumneavoastră, să-i spuneți o urare, un cuvânt, pentru că în casa noastră un cuvânt înseamnă mult, iar în final mai găsim și un cântec.

A. B.: — Petre, eu nici n-am cuvinte. Ce să-i doresc copilului tău, un băiet așa de treabă, frumos, crescut într-o familie bună, îi doresc sănătate, vouă viață lungă să-l puteți crește

P. P.: — Mulțumesc și haideți să-i zicem un „Mulți ani trăiască”:

„- Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască,

Dar cine să trăiască

Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască,

Părinții ca să-l crească

Mulți ani trăiască, mulți ani trăiască!..."

A. B.: — Ia paharul și să trăiască feciorul sănătos!

P. P.: — De multe ori în discuție, noi folosim niște expresii pe care le-am întâlnit într-un cântec revoluționar la care se referea și neântrecutul bard V. Vâsoțki „Cto bâl nikem, tot stanet vsem”, / Zadumaiteși o tom../, iar noi spunem: ce-i poți face dacă-i „nimeni”. Cum înțelegeți D-stră această expresie? Ce înseamnă demnitatea omenească?

A.B.: — Ce înseamnă demnitatea omenească? Care-i om îi om, iar cine nu ține locul de om, îi „nimeni”...

Tanti Vera: — Bunelul zicea: „Frunza de vie învie, iar cea de boz chică jios”

P. P.: — Eu vă urez sănătate, pentru că de ea aveți nevoie mai mult și toate bucuriile posibile în vremurile de azi.

A. B.: — Petrică, acuma viața-i așa interesantă că omul a și uitat că a avut odată bucurii.

P. P.: — Eu, care aproape uitasem că am bucurii astăzi mi-am amintit când ne-am revăzut, așa că nu am motive să zic că nu merită să trăiești.

A. B.: — Viața-i foarte bună atunci când ești demn, poți face ceva pentru tine și pentru alții, dar când ești ca și calul printre vale...

P. P.: — Azi am cântat un cântec, am gustat un pahar de vin nu este un motiv să ne bucurăm?

A. B.: — Eu mă bucur foarte mult că tea-m văzut, că vroiam demult să te văd.

P. P.: — Și eu sunt bucuros, și aș dori să ne vedem mai des, că așa s-a făcut în ultimul timp tot mai rar să se poată vedea soră cu frate și copii cu părinți, dar la Hram, Paște, Crăciun, zile de naștere trebuie să ne întâlnim neapărat.

A. B.: — Aș vrea foarte mult.

P. P.: — Până închinăm paharul vă mai gândiți la un cântec, vă rog.

A. B.: — Ehei, m-oi îmbăta și nu știu cine va mai da la porc. Eu îs slabă de tot, măi Petrică. (*Într-adevăr mătușa era după o boală de vre-o două săptămâni care o slăbise mult, devenise mai puțințică, încât hainele care le purtase de până acum mai mult atârnav ca pe un cuier. Mătușa se deznădăjduise în posi-*

bila vindecare și mi-a transmis printr-o vecină care îmi era colegă de serviciu, să vin să o văd. Până la urmă presimțirea ei a fost falsă, iar bucuria întâlnirilor ulterioare pe la concerte și festivaluri a fost nemărginită).

P. P.: -Ei, doamnă Anastasia, mi-aș dori și eu așa slăbiciune, numai să ajung la o asemenea vârstă.

A. B.: — Ascultă să-ți spun un lucru: ia sama, când oi muri să-i pui pe... ăștea să-mi cânte măcar.

Tanti Vera: -Ei cine știe dacă a mai lucra atunci el pe la Soroca.

P. P.: — Dar ce contează, parcă eu lucram la Soroca atunci când mergeam, cu mătușă Nastea, pe la Chișinău la concursuri, la televiziune? *Dialogul se rupe brusc. Mătușa Nastea așternea peste liniștea casei pânza fină a unei romanțe tulburătoare:*

„Nu cred s-ajung să pot să uit

Câtă durere-am strâns,

Dar mi-a fost dat

Să aud vioara ta,

Țigane, și am plâns.

Refren:

Țigane, tu mi-ai ghicit durerea

Și în vioară mi-ai pus

Inima mea

Țigane, tu mi-ai ghicit durerea,

Și-n ființa ta, tu și plângi cu ea

Am iubit și eu odat-o fată

Și m-a părăsit

Și de atuncea singur

Mai știu eu cât în suferit,

Refren:

A trecut de-atunci prea mult

Credeam că am uitat

Dar mi-a fost dat s-aud vioara ta

Și iar mi-am amintit

Țigane, tu mi-ai ghicit durerea

Și în vioară mi-ai pus Inima mea

Țigane, tu mi-ai ghicit durerea,

Și-n ființa ta, tu și plângi cu ea",

— iaca, nepoatele estea ale mele odată tot mă rugau: „Hai, măcă, mai cântă ceva, și ți-i greu a cânta”. M-o innebunit de cap până am pornit a cânta. Nu vă spun minciuni, am început a cânta „Cântă-n noapte-o havaiană”, venise taman și niște artiști...

P. P.: — Și s-a făcut lumină-n noapte de la vocea dumatile..

A.A.: — Ei, toți mă-ntrebau: „ cum de

mata nu ești artistă?”, — dar ce așa mi-îrău,- le-am răspuns eu.

P. P.: — Se mirau pentru că nu toți artiștii își păstrează vocea până la o vârstă înaintată, chiar, cu tot respectul pentru Nicolae Sulac, dar parcă cedează din forța de odinioară. Iată Nicolae Glib s-a făcut primar la Pepeni...

A. B.: — Și nu mai cântă?

P. P.: — Cântă dar mai rar.

A. A.: — Da Strezeva mai cântă?

P. P.: — Sincer să fiu nu am prea auzit-o.

A. B.: -Tare-i greu, tare trăiesc greu ei.

P. P.: — Care nu fură trăiesc greu, iar care fură trăiesc bine numai că puțin, glumesc, desigur, — încerc eu să degajez atmosfera..

A. B.: — Știi, adevărul iese deasupra. N-am furat niciodată. Am fost 10 ani deputată da n-am pus pe nimeni la pușcărie, că eram totdeauna în lături, mă sfădeam cu primarul, dar nu iscălem protocolul și n-aveu ce să-mi facă.

P. P.: — Dar pe mine mă puneți la cale să trăiesc bine și cu unul și cu altul. Eu la fel nu le iscălesc nimic... (*Tanti Vera râde cu poftă*).

A. B.: — Apoi stai să-ți spun, măi Petrică, dacă lucrează omul în colhoz și lucrează aproape pentru nimica, și dacă chiar o furat ceva...

P. P.: — Înseamnă că avea nevoie, nu-i ajungea probabil pentru copii.

A. B.: — Apoi să-l judece că o furat! Dar eu le ziceam: nu-i judecați, măi, pe ăștea care fură cu traista, judecații pe cei care fură cu mașinile, cu vagoanele, ce aveți voi cu oamenii, oamenii pe pământ muncesc, pământu-i a oamenilor și dacă lucrează cu „nică”...El trebuie să trăiască?

P. P.: — Păi, așa zicea I. Druță: „ Cum poate un țăran să fure un sac cu grâu? Și dacă ar putea, pentru ce ar face una ca asta?”. Dacă grâul este rodul muncii sale, cum să-l fure?

A. B.: — Și eu mă sfădem odată, era încă Vieru (președintele de colhoz din sat), știi, cată-ți dumneata acolo-n „canto-re” socoteala, dar eu aici îs „zasedatel”, neata n-ai treabă . Era un om care ave vre-o 5-6 copii și nu știu ce-o furat el acolo și, hai, să-l amendeze cu 25 de lei. Măi, ce să-l amendezi, tu iei banii de la copii, dar ei și așa mor de foame”. „Ei,

dumneata numai la mănăstire ești bună de dus”, -sări cu vorba Vieriu.

P. P.: — Apropo, cineva spunea că „O seară la Constanța” este un cântec scris de Ion Madonici.

A. B.: — Petrică, el făcea multe cântece.

P. P.: — Ei, dar până la urmă au știut să-l folosească astfel ca să-și bată joc de el.

A. B.: — Ei, omul ista, cum s-a prăpădit, cum s-a prăpădit! Așa a fost un muzicant de bun și un artist bun. Iată, joacă acum niște prostii. Noi am jucat Caragiale: „O noapte furtunoasă”, „O scrisoare pierdută”...

P. P.: — Și acum se joacă la teatrele din Chișinău — „E. Ionesco”, „M. Eminescu”

A. B.: — Eu nu țin minte toate spectacolele în care am jucat, că au fost vre-o 10. Într-o piesă tragică, așa intram în rol că atunci când ieșeam pe scenă eram bolnavă, înțelegi? Și era așa o scenă acolo că plânje lumea-n sală, dar acumă mă uit, niște artiști parcă... tare slabi în artă artiștii noștri.

P. P.: — N-ai zice, de exemplu Eugeniu Ureche și astăzi este un artist mare, dar cu regret mai puțin solicitat, poate doar la teatrul radiofonic care în ultimul timp din criză de bani a fost scos din program. Nu au bani pentru onorarii și actorii nu mai vin la înregistrări

A. B.: — Ia să-ți cânt eu o romanță frumoasă, numai să potrivesc tonul:

„ În taverna din colț înverzită și murdară

Sorb o țigară, să nu uit de-amar.

Viața mi-i o tragedie, astfel mi-a fost scris să fie.

.....

Nimeni să nu mă-nțeleagă

Să nu-i fiu dragă nimănui.

Plâng când îmi amintesc de nopțile senine,

Când mă știam trăind numai pentru tine

Lacrimi se preling din ochii mei șirag

Cine zice că mi-a fost și mie drag

I-o minciună, i-o minciună, e un vis.

Anii trec în greu

și viața mi-i tot mai pustie

i-o nebunie să ai dorinți,

fardul mi-a mâncat obrazii,

biciul mi-a curmat gurmajii,

.....

Plâng când îmi amintesc de nopțile

senine,

Când mă știam trăind numai pentru tine

Lacrimi se preling din ochii mei șirag

Cine zice că mi-a fost și mie drag

I-o minciună, i-o minciună, e un vis.

P. P.: -Al cui este textul?

A. B.: -Ei, romanță românească

P. P.: — Să mai rămânem la romanțe

„Când te-am văzut întâia oară,

Dansai ca fulgul de ușoară.

Ți-am dat a dragostei comoară

Și te-am iubit cu foc,

Dar tu cu sufletul de ghitană,

m-ai torturat ca pe-o tirană

și-așa ușoară ca o pană

zburai cu-al meu noroc

Te-am iubit, te-am implorat cu drag

și aș fi vrut, sălbatică ghitană

să-ți fi fost o clipă numai drag

și aș fi fost fericit copilă,

Trăind în fumul din tavernă

tu îți culci capul pe orice pernă,

înduri mizeria eternă arsă de necaz

și ofilită ca o floare adorată de orișicare

aruncată dacă moare așa și tu ești azi.

Te-am iubit, te-am implorat cu drag

și-aș fi vrut sălbatică ghitană

să-ți fi fost o clipă numai drag

și aș fi fost fericit, copilo.

P. P.: — Cum țineți minte textele, le cântați mai des să nu le uitați?

A. B.: — Ei, eu nu le-am cântat cine știe de când.

P. P.: Bine dar cum rămân în memorie, ori le-ați cântat de multe ori în viață. Totuși textele sunt destul de sofisticate și măricele, un text de calitate, dar nu chiar ușor se memorează.

A. B.: — Ei, așa erau cântece frumoase la români, acumă românii și ei.... Cânteodată îmi aduc aminte o mulțime de cântece, dar altă dată...

„Te-am implorat amarnic, zadarnic

Și glasul meu te-a implorat mereu

că fără tine-i greu

și-ai plecat jurând ca-i să vii mâine

Mâine e prea departe

Și ții uita jurământul

Mâine durerea mă curmă

Se spulberă ca și vântul

Mâine durerea mă curmă

Dar tu vei fi cel din urmă

Și n-ai să știi că mâine e târziu

Nu crede în jurăminte, cuvinte

Șoptite-n dor

Că totu-i trecător

Și iubirea totdeauna minte

Mâine e atât de departe

Și vei uita jurământul

Mâine durerea mă curmă

Și mă duce-n mormântul

Mâine durerea mă curmă

Și n-ai să știi că mâine mi-e târziu

Și n-ai să știi că mâine voi muri.

P. P.: — Ziceam într-un vers și eu :

Vino, iubito aproape

Să ne mai spunem minciuni,

Așa sunt iubirile toate,

Așa toți iubiții sunt buni... ”

A. B.: — De pe Vo-o-o-o-l, de pe Vo-o-o-lga, de ce nu pot potrivi tonul? „De pe Volga de sus/ Crivățul mi-a adus...” — jios l-am luat, — zise mătușa, așa cum făcea de fiecare dată când nu po-trivea tonalitatea, apoi reluă:

„De pe Volga de sus

Crivățul mi-a adus

Chipul tău ce credeam

Că l-am uitat

Din durerea ce s-a dus

Din speranța ce-a apus

i-am plămădit tristeții mele-un cântar

privirea ta i-atât de credincioasă

inima ta îi tare minciunoasă

tu nu știi să iubești

că tu n-ai inimă

ți-am fost un joc

un joc nebun

ai știut să chinuiești

și-n a mea inimă rămâne-un joc

ce nu ți-l spun

Volga, Volga cânti în glas

Ca și-atunci printre brazi

Și-mi șoptești c-ași-atunci

Că mă iubești

Volga, tu-i aduci și-acum

Ale dragostei ruini

Murmurând de durere și pasiuni,

Privirea ta-i atât de credincioasă

inima ta îi tare minciunoasă

tu nu știi să iubești

că tu n-ai inimă

ți-am fost un

joc un joc nebun

ai știut să chinuiești

și-n a mea inimă rămâne-un foc

ce nu ți-l spun

A trecut mult de-atunci
Eu deacum am și îmbătrânit
Și credeam că demult te-am și uitat
Dar în sufletul meu
Stă mereu chipul tău
Chipul tău ce amar m-a-nșelat."

P. P.: — Fără să facă vre-o pauză porni să dezvăluie „umbra unui vis”, cum ar fi zis poetul, din care se conturau imagini de ieri și de azi și veșnica frământare a basarabenilor — idealul libertății:

„Doarme Ștefan și visează
c-au intrat turcii în țară
Ștefan iute s-a sculat
s-a spălat, s-a îmbrăcat
cornul din cui și-a luat
la cazarm-a a alergat
ofițeri-a deșteptat
și le-a spus ce a visat
domnul visul ne-a trimis
să fim bine pregătit
și pe turcul de învins
zii, Ștefan din corn odată
ș-adună armată taoată
băieți tineri și voinici
ca și brazii de pe-aici
el cu jale mi-i privea
și toți îi întreba
de-s pregătiți de-a lupta
Să trăiești, măria ta,
Noi ca lei vom lupta
Moldova vom apăra
Peste vre-o trei luni de zile
Turcul la graniță vine
Dar Ștefan l-a-ntâmpinat
În Moldova nu l-a lăsat
Și acuma la graniță
grele Lupte s-au mai dat
Mulți moldoveni au chicat
Ștefan lupta a învins
Dar s-a-ntors destul de trist
Printre lacrimi-așa a zis
Of, Moldova, nu ești mare
Dar ești plină de jale
Din hotare în hotare
Copiii își plâng părinții
Fetele își plâng iubii
Multe văduve-au rămas
Și-și bocesc bărbați-n glas
Când, Moldova, voi domni
Eu pe tine te-oi păzi
Cu dușmanii oi lupta
Nimănui nu te voi da, Moldova."

P. P.: -Suntem în 14 august 2000, dar cântecul în cauză câți ani are, dar cântecul în cauză câți ani are?

A. B.: — Cântecul ista eu singură l-am scris.

P. P.: — Atunci să zic altfel e scris până la 1989 ori după?

A. B.: — După. 89, — zise mătușa Nastea scurt mătușa și imediat prinde o altă stare de spirit fuzionând cu toată suflarea în camavaua altui cântec, total de alt caracter:

La-la-la-lai, hai și-om be și-om be
Ș-om plăti când om ave
Băprbățelul meu cel bun
tătă sara câte-un pumn
bărbățul meu tare-i cumișel
zi și noapte be mereu... — haide, Petre!

P. P.: — Haide, el e nătărău, iar noi vom închina. *Între timp mai vine cu un îndemn și tanti Vera care așeza niște „blide” acolo pe muchia vetrei, locul de unde se desprinde cu greu fiind practic imobilizată de-o boală de picioare. Mătușa Nastea, însă, deja ancorase în altă melodie, iar eu tot rotind paharul cu vin alb-gălbui de busuioacă, ca o față de gutuie, m-am lăsat furat de amintiri nostalgice. În piept izvorea o dorință nestăvilită de a porni ceva nou și frumos în activitatea de sală într-un domeniu de care toată lumea are nevoie, se folosește dar investește cel mai puțin. Aici mă gândeam și la grija statului față de adevăratele valori care dispar una câte una, la popoarele baltice care mai păstrează tradiția corurilor, la festivalurile braziliene și mai aproape la pregătirile aproape rituale a românilor la „Hora de la Prislop”, festival la care am avut fericita ocazie să asist în anul 1990. Manifestare care adună într-un amfiteatru natural un număr impunător de spectatori-participanți.*

A. B.: — Hm-hm-hm!, — *își potrivea vocea și ca cum apa lîmpea a izvorului de la Cosăuți își sună argintul, potrivindu-l într-un murrmur care sporește în mod deosebit farmecul peisajului. Fără să prind de veste firul altui cântec porni a se destrăma:*

„Scripcă jălnică, duioasă,
Nu-mi mai cânta înzadar
Că mi-ii pieptul plin de jale
Și inima de amar

Of, măi frate, of, măi vere
De vrei ca să-ți ei femeie
Să n-o cați cu mult-avere
Dar s-o cați după plăcere
Eu părinți-am ascultat
Și bogată mi-am luat
Când mă uit la dansa-n pat
Mă apucă-un sughițat
Ascultă măi frate, vere
Nu-ți mai trebuie avere
Las-o să fie săracă
Numai ție ca să-ți placă "

- Așa-i Petre? *Mă întrebă pe mine, dar ochii trădau un tablou care făcea parte din viața ei personală, lungă dar deloc simplă. Multe aspecte din viața ei, mărturisite în discuții anterioare, făceau ca dialogul nostru să se alcătuiască din cuvinte, din priviri, tăceri, pe care știa că le descifrez. În persoana mea ea vedea un fecior, un ascultător-gustător de frumos, și umbra unei iubiri îndepărtate mărturisindu-mi odată, la sfârșitul unui cântec de dragoste care se încheia : — „cântă-mi vioară, cântă-mi și nu mai sta/ Că tot atâta nu pot uita dragostea mea”, „ah, măi Petrică, să am 20 de ani mă mărit acuma cu tine”. Atunci și acum îmi dau seama că era sinceră, iar eu nu prezentam pentru ea decât o condiție în care se oglindea starea ei de spirit marcată profund de trăirile artistice și dragoste de viață.*

P. P.: — Așa-i,- i-am răspuns,- dac-ar fi ca viața să se înceapă de la sfârșit ai ști ce să faci.

A. B.: — Ehe-he-e! Ehe-he-e! Căte-ai mai dori...

P. P.: — De fapt se spune că fericirea este totdeauna la timpul trecut și nimeni nu știe când a fost fericit cu adevărat.

A. B.: — Ia să-ți mai cânt un cântec:

„Plânge Bistrița în vale
De ce oare-o fi plângând
Toate plâng în a mea cale
Și eu plâng
Plânge dealu, plânge valea
Plâng pădurile bătrâne
Toate plâng în a mea cale
Și eu plâng
Numai tu nu plângi, iubito,
ești cu sufletu-mpăcat
Inima care-ai zdrobit
Te-a iertat,
Dar de-ar fi să mor odată

La mormântul meu să vii
Și din ochi să-ți curgă lacrimi
Până când mă vei trezi",
- hai să ne-mbățăm, ăsta-l beu tot în să-
nătatea ta, chiar dacă am să mă îmbol-
năvesc,- *mă îndemnă dna Anastasia cu
sinceritatea car-ei aparține..*

Tanti Vera: — Sfântul Petre și Mihai...,-
hai, măcă, pe aista...

A.B.: „-Sfântru Petrea și Mihai

o deschis o crâșmă-n rai,

ai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce,

Dar și sfântu Zaharia

Și-o băut o pălărie

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce

Sfânta Naste ca o mamă

Poartă cheie de la cramă

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce..

- stai că l-am uitat mai departe,- *conti-
nuă pe aceeași melodie, apoi își aminteș-
te,- a!*

Dar Iisus cu sf Petru

Bea vinul cu kilometru,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce,

S-antâmplat vinu-neumblat

Și-au băut pân-au crăpat,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce,

Decât vinu-să prăpădească

Mai bine burta să plesnească,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce,

Că burta o mai cârpești

Dar vinu nu-l mau găsești,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce.

Poloboace, poloboace,

Întoarce-te cu vrana-ncoace,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce

Și-a venit un popă rus

Și l-odat cu vrana-n sus,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce

Și-o venit un popă neamț

Și la dat cu vrana-n șanț,

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce.

Locuitorii din Soroca

Beau vinul cu polobocul

Hai-hai, vinul dulce

Cine-l bea nu se mai duce."

*Doamna Anastasia se pregătea de inter-
pretarea fiecărui cântec , alegând poziția
care, după părerea dumneaei, putea am-
plifica caracterul lucrării. Cânta în fața
noastră cu pasiune, într-o odaie de di-
mensiuni modeste, dar se crea impresia
că are în față o sală cu mii de spectatori,
ori și mai mult toată Valea Cosăuților la
picioarele căreia curge bătrânul Nistru și
de la curgerea căruia o fi învățat cîntecul
prelung, doinit, cosăuțenii și în special
Doamna Briciuc.*

„De la moară pân-la gară

Leana mea

Of-of, toate carele coboară

Leana mea

Numai carul lui Marin

Încărcat cu rozmarin

Dar în vârful carului

Stă Marin cu draga lui, măi

Foaie verde de negară

Da unde-o fi deaseară

Unde-o fi unde-o-nserat

Pe ce umăr s-a culca

Pe ce mână s-a culca

Și ce gura săruta

Mai dulce ca a mea

Ori amară ca fierea",

- eu am auzit-o pe Bieșu cântând dar
nu-i așa,- *concluzionează mătușa în
voce păstrându-se respectul și mândria
față de marea cântăreață pe care o ad-
mira.*

Tanti Vera: Ia cântă-l acel cu rochița.

A.B.: „Țațo, nu te supăra

Că rochița nu-i a ta

Nici rochița, nici fustița,

Numai ochii și gurița

Țațo, nu te supăra

Eu pun mâna pe rochiță

e-a mă sărută-n guriță

eu pun mâna pe picioare

ea mă sărută de moare",

- tatăl meu avea un fin care-i plăcea ca
să beie, — vine cu un comentariu în
continuare,- când venea pe la noi era
plin de glume și zice: „Țațo, nu te supă-
ra...", apoi vorbea: nașule știi de ce cânt
eu așa?.. Soția-sa era cam urâtă dar el
era el frumos așa ca bărbat.

Tanti Vera: — Apoi atuncea era bogăția
la putere.

P. P.: — Da un colind frumos din care
nu s-au prea auzit vă amintiți? Doam-

na Anastasia își schimbă poziția, așeză
basmaua pe cap, așa cum obișnuiesc
femeile când intră într-un lăcaș sfânt
și transformată total, de parcă nu în-
gânase acuma câteva clipe în urmă un
cântec de glumă, își potrive respirația și
tot ce se afla în preajmă s-a acoperit cu
acea cântare străveche:

A.B.: „În Vifleim..."

Dialogul inundat de melodii îndu-
ioșătoare a mai continuat, însă, tehnica
a fost rea cu noi, banda magnetică s-a
terminat la începutul colindului care
răsuna în casa doamnei Anastasia Bri-
ciuc în plină vară ca o bunecuvântare
peste spicele pline, peste grădinile bine
lucrate, peste acest sat cu tradiții și cu
atâtea valori nedescoperite. Zăpușeala
lui august părea că i-a silit pe săteni să
se retragă la umbra copacilor, a prid-
voarelor, împovărați de grijile cotidiene
și învăluți de aburul uitării care te ține
mai mult în singurătate. Numai dealul
cu vii, cu o aripa de pădure nu poate
uita vocile adunate grămăjoară în zile
de sărbători care prin sonoritatea lor
ajungeau până la Dumnezeu coborân-
du-l în mijlocul lor ca răsplată pentru
harul cu care i-a învrednicit.

P. S.: Din anul 2000 am inițiat Festiva-
lul de Romanță românească „Adio, pică
frunza", care adunase interpreți din ju-
deț și la care, de fiecare dată, nu lipsea
dna Anastasia Briciuc. La împlinirea
vârstei de 90 de ani i-am oferit dnei Bri-
ciuc scena Palatului de cultură din or.
Soroca, unde împreună cu interpretele
Maria Iliuț și Maria Mocanu au ținut
publicul cu respirația întretăiată preț de
vre-o două ore. După trecerea în nefi-
ință a interpretei am înaintat Consiliu-
lui raional un demers în care solicitam
ca Festivalul de romanță „Adio, pică
frunza" să fie re-denumit în: „A. Bri-
ciuc". Și în acest an festivalul se regăseș-
te în agenda Secției raionale cultură.

Dirijorul Alexandru Samoilă

Alexandru Samoilă s-a născut la 30 octombrie 1950, în orașul Șerstobitovo, reg. Tomsk, Rusia. Studiază la Școala medie de muzică din Cernăuți (1965-1969), la Conservatorul „N. A. Rimski-Korsakov” din Leningrad (1969-1974, dirijat orchestră de instrumente populare și la Conservatorul „M. P. Musorgski” din Sverdlovsk (1976-1979) cu Mark I. Paverman (dirijat orchestră simfonică și de operă). Dirijor secund al Orchestrei simfonice a Filarmonicii din Chișinău (1979-1981); prim dirijor al orchestrei Operei din Chișinău (1981-1993); dirijor al orchestrei Operei din Izmir, Turcia (din 1990) și, paralel, director muzical al Operei Naționale Chișinău (din 1995). Artist emerit din R. Moldova (1983); Artist al

poporului din R. Moldova (1988); Premiul de Stat (1990).

A dirijat spectacolele: „Andrieș” de Z. Tcaci, „Luceafarul” de E. Doga, „Dragoste pentru dragoste” de T. Hrennikov, „Aici e liniște în zori” de K. Molceanov, „Vivat, maestro!” de G. Donizetti, „Evgheni Oneghin” și „Dama de Pica” de P. I. Ceaikovski, „Adrienne Lecouvreur” de F. Cilea, „Madame Butterfly” de G. Puccini, „Don Carlos”, „Forța destinului”, „Trubadurul” și „Aida” de G. Verdi, „Didona și Enea” de H. Purcell, „Carmen” de G. Bizet, „Antoniou și Cleopatra” de E. Lazarev, „Alexandru Lăpușeanu” de Gh. Mustea.

A colaborat cu: M. Munteanu, M. Bieșu, A. Arcea, V. Zavolokin, L. Mihailova, I. Paulencu, N. Covaliov, V. Calestru, V. Cojocaru, N. Bașkatov, V. Dragoș, B. Godin, I. Gheil, S. Burghiu, I. Cvasniuc, B. Șadrin, E. Verbețchi, M. Ivănuș, A. Palei, L. Stratulat, I. Josanu, V. Iovu, V. Gurova, G. Strahilevici, I. Zaharia, T. Zgureanu, S. Strezeva ș. a. A înregistrat la Radio Chișinău creații de J. Haydn, W. A. Mozart, J. S. Bach, G. Donizetti, S. Rahmaninov, P. I. Ceaikovski, K. Stamitz, Gh. Mustea, E. Doga, Z. Tcaci, S. Buzilă, M. Stârcea, Gh. Neaga, V. Zagorschi, L. Gurov, V. Rotaru, B. Dubosarschi ș. a.

Discografie: Purcell, H., Didona și Enea (S 10 22433 001); Zagorschi, V., Diafonii (S 10 29807 005).

Bibliografie: Iuncu R., Ora repetițiilor,

în: „Literatura și arta”, 11. X. 1980, Chișinău; Balan, I., Muzica — stare a fascinației eterne, în: „Nistru”, nr. 1, 1981, Chișinău; Ștefan, N., Bagheta lui Alexandru Samoilă, în: „Literatura și arta”, 23. VII. 1981, Chișinău; Roșu, E., Vdohnuti jizni v obraz, în: „Molodioji Moldavii”, 26. XI. 1981, Chișinău; Tkaci, E., Molodosti, masterstvo, în: „Muzikalinaia jizni”, nr. 9, Serafim Buzilă, Interpreți DIN MOLDOVA Lexicon enciclopedic (1460-1960) Chișinău 1996. 1982, Moscova; Roșu, E., Esti cearuiușcie zvuki, în: „Molodioji Moldavii”, 8. II. 1983, Chișinău; Iuncu R., Alexandru Samoilă: „Legăm speranțele noastre de o lucrare moldovenească de amploare”, în: „Literatura și arta”, 28. IV. 1983, Chișinău; Iuncu R., Premiere. „Dama de pica”, în: „Literatura și arta”, 17. XI. 1983, Chișinău; Literatura și arta Moldovei. Enciclopedie, voi. II, Chișinău, 1986; Dicționar enciclopedic moldovenesc, Chișinău, 1989; Crețu, I., Să batem clopotele în truna, în: „Zorile Bucovinei”, 14. VIII. 1990, Cernăuți; Mihăești, I., Alexandru Samoilă, în: „Plai românesc”, 19. VIII. 1992, Cernăuți; Iuncu, R., Pe aripile vântului. Alexandru Samoilă, Turcia, în: „Observatorul de Chișinău”, 28. XII. 1993; Iuncu, R., Alexandru Samoilă între București și Izmir, în: „Flux”, nr. 2, 1995, Chișinău. Serafim Buzilă, Interpreți DIN MOLDOVA Lexicon enciclopedic (1460-1960) Chișinău 1996.

OLGA CIOLACU

Mult îndrăgita cântăreață Olga Ciolacu s-a născut în satul Lozova, raionul Strașeni, în familia pădurarului Gheorghe Ciolacu. A învățat la școala din satul natal, după care, de teamă să nu fie furată mireasă, ca și sora ei (la numai 14 ani!), părinții au dat-o la Școala medie nr. 1 din Chișinău.

După absolvirea școlii, Olga Ciolacu, în perioada 1967-1971, își continuie studiile la Institutul de Arte „G. Musicescu” din capitală, Facultatea regie. Absolvind instituția respectivă a fost detașată la Hâncești, dar, peste un

timp, vine la Televiziunea Națională în calitate de regizor. Apoi cariera artistică a Doamnei se desfășoară în continuare, fiind doi ani (1977-1979) solistă în Ansamblul de țigani și în Orchestra de muzica populară „Fluieraș” (1980-1982), începând cu anul 1983 — în Orchestra de estradă a Radioteleviziunii moldovenești.

În 1994, deschide Teatrul de revistă „Olga Ciolacu”. Este Artistă emerită a R. Moldova (1988). Decorată cu Medalia „Meritul civic” (1993) și Ordinul „Gloria Muncii” (1999).

Pe parcursul carierei sale artistice a colaborat cu majoritatea orchestrelor profesionale de muzică populară: „Folclor”, „Mugurel” și cu „Lăutarii”, înregistrând pagini alese, de o inteligență artistică de cel mai înalt nivel, promovând măiestrie interpretativă și ținută scenică asemenea adevăraților profesioniști.

Este una dintre cele mai preferate interprete din Basarabia, participând în cadrul mai multor emisiuni muzicale televizate la diferite posturi din România, cum ar fi: „Să v-amintiți, duminică!”, „La hanul lui Tatu”, la Televiziunea moldovenească în emisiunile „Evantai folcloric”, „La noi în sat”, „Felicități”, „Vedete la bis”, ș.a. A colaborat cu mulți artiști din România și de la noi: Irina Loghin, Fuego, actorul Florin Pîrsic, Mihai Munteanu, Vasile Iovu în diferite spectacole de înaltă anvergură, atât în București cât și la Chișinău, a susținut sute de spectacole prin satele Republicii Moldova și a României. În trecutul apropiat, îndrăgita artistă, împreună cu Fuego, a susținut un spectacol de zile mari în Israel. „Am susținut spectacole în trei orașe: Haifa, Be'er Sheva și Tel Aviv. Sălile au fost arhipline. Din cauza căldurii, spectacolele începeau la ora 21.00 și se terminau după miezul nop-

ții. În sală au fost și mulți basarabeni care muncesc în Israel. Ei au cerut să le cânt „Sârba lui Vasile”, a declarat Olga Ciolacu. Carol Eisenshtein, producătorul spectacolelor, a rămas încântat de prestația artistei noastre. „Olga Ciolacu este o interpretă de talie internațională, chiar după apariția în scenă, sala a răsunat de aplauze”, ne mărturisește Carol Eisenshtein. CD-urile Olgăi Ciolacu s-au vândut ca pâinea caldă. Și cum cântărețului îi șade bine cu turneele, la scurt timp după revenirea din Israel, artista și soțul său au plecat în Italia, unde Olga Ciolacu urma să susțină concerte pentru basarabenii noștri.

Repertoriul artistei este alcătuit din sute de cântece de muzică ușoară și cam tot atâtea de muzică populară. Iată doar câteva titluri:

• **Muzică ușoară:** Te iubesc ca niciodată; Melancolie; Cu tine voi dansa; Tu nu mai vii; Săraca inima mea; Act; Serenada; Tangoul visător; Viața; Ninge floarea de tei; Mamă, iartă-mă; Iartă-mă; Aș vrea să te întorc; Dialog; Două ruguri; Duet; Dulce rai; E prea târziu; Inimă lasă trecutul; Mi-e dor de tine; Tu și eu; Lalele; Noaptea împărătească; Iubite, felinarul s-a stins; Crâșma cu noroc; Luna mai, Fă-ne doamne iar copii;

Mănăstirea Căpriană; Nu fii trist; Nu mai jura că mă iubești; Numai viorile; Tangoul de odinioară; Te-am așteptat; etc.

• **Muzică populară:** Cântă-mi lăutar; Jocu aista-mi place tare; Gheorghîță, musteață neagră; Aseară în sat la noi; Tot necazul omului; Să petrecem astă seară iar; Ba n-ai una, ba n-ai alta; Hora moldovenilor; Azi e ziua ta bărbate; Tot pe drum și pe cărare; Fata mamei; Cântece de nuntă; Tinerete mi-ai fost dragă; Nu te mai uita; Trăiască bărbatul meu; Astă seară mă petrec; Unde-i joc și veselie; Se mărită fata mamei; Trece badea gătit bine; Frunză verde trei lalele; Mihăiță, etc.

50 de toamne într-un Trandafir

Ajuns la vârsta împlinirii: doctor în pedagogie și purtător al înaltului titlu de Om Emerit, are chipul scăldat în lumina pasiunii și devotamentului față de învălmântul artistic. La acest moment aniversar, consemnat prin 50 ani de la naștere și 25 ani de activitate didactică, dintre care 15 ani de activitate fructuoasă în Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”.

Calitățile profesionale și de personalitate i-au permis să dețină funcțiile de „șef catedră”, director-adjunct „activitate didactică”, iar în ultimii 9 ani funcția de director al uneia din cele mai prestigioase instituții de învățământ artistic din Republica Moldova — Colegiul de Muzică „Ștefan Neaga”. Conducând de severitatea cerințelor pe care Domnia Sa și le impune sinesii, a

reușit să dăltuie cu sârg în piatra nestemată a timpului dimensiuni de corectitudine, percepțe de comportament și atitudini manageriale. Manifestând astfel o imensă energie comunitară în activitatea de diriguitor, se arată participativ și creator, unde îmbinarea muzelor Euterpe și Terpsihora se contopesc nemijlocit cu succesele și așteptările trăirilor contemporane.

În adâncul acestor trainice zămisliri sufletești, acolo unde semnalele amurgului adolescenței alimentează cu brio fenomenul incandescentelor, cumsecădenia triumfă prin realizări moderate și aplaudate pe crestele înalte ale Catedralei cunoștințelor.

Ne bucurăm de considerația manifestată pe scara valorilor morale și umane, perspectivele cărora duc spre

dispoziții notorii. Cu acest prilej de mândrie motivată, noi, colegii, dorim să nu-l grăbească pașii spre înălțimile albului nobil din corola zăpezilor polare, pentru a rămâne la vârsta avântului poetic:

Globul, cu pana muiată-n
Havuzul destinului Tău
E rotund. În ținută de trening,
Oprește grăbitul său veac
Rezemându-și Corola în
Golfuri trăite de vămi.
Harpa ciupită de-a verbului cuib

Emană un clinchet major,
Petala festivă cu versu-i suprem
E una cu voci împletite-n
Romanța Bărbatului Demn,
Jăratul fierbe-n a toamnei zefir,
Urcșuri celebre,
onest *Trandafir!*

LILIANA BOBEICA,
Șef catedră „Instrumente cu corzi”,
Colegiul de Muzică „Șt. Neaga”

Un destin împlinit, un destin presurat cu flori, un destin ales al sorții

Serghei Stepanov din s.Volintiri – om frumos la chip și suflet, care te cucerește din prima clipă, luna curentă omagiază o vârstă demnă de remarcat – 73 ani de la naștere și 53 ani de activitate.

A trăit o simplă și modestă viață de om. Binecuvântat de Dumnezeu cu talent și har, a muncit 5 decenii cu dăruire și cinste nu pentru lauri și favor a propriei persoane, ci împărțându-și din măiestria și talentul său, i-a încoronat pe alții, a cucerit și cucerește tot mai multe inimi.

În acei 49 ani de activitate în funcția de director al Casei de cultură din s.Volintiri (raionul Ștefan Vodă), dl Stepanov a contribuit considerabil la formarea și prosperarea a multor formațiuni artistice în număr de 18, cât și la descoperirea și susținerea unor artiști care mai apoi au devenit mari personalități în arta noastră. Sub dirijarea Dumnealui, instituția respectivă a reușit să se plaseze pe locurile de frunte și mulți ani la rând fiind Casă de cultură-model în republică. Casa de cultură pentru directorul și coregraful Serghei

Stepanov a fost mulți ani la rând și este expresie de bucurie, dans și cântec de leagăn pentru suflet, dar mai ales, școală de înțelepciune, cod moral și disciplină etică. Colegii și prietenii zic că, Stepanov lucruri bune i-a învățat.

Dl Serghei Stepanov, ori cum îl numesc toți Serghei Procopovici, este un excelent pedagog – a pregătit mulți tineri pentru scenă, astfel încât multe talente au înflorit datorită poveștelor și grijii dumnealui. După cum a zis V.Teleucă „Frumosul este rezultatul unei armonii”, însă pentru a atinge această armonie trebuie să cauți...să cauți cu sufletul în adâncurile artei, dar și în inimile celor din jur. Dl Stepanov a muncit enorm nu numai pentru plăcerea sufletului, ci și pentru bucuria oamenilor, și acest fapt i-a reușit de minune, convingându-ne ori de câte ori îi vedem în scenă discipolii. Oriunde ar fi evoluat ansamblul de dansuri populare condus de Stepanov, de fiecare dată acesta a înfrumusețat acțiunile culturale, fascinand admiratorii încontinuu.

Azi, fiind la odihna binemerită, dumnealui activează în calitate de conducător al formației de dansuri populare. Sinceritatea, onestitatea, bunătatea, generozitatea – toate trăsăturile caracteristice dascălului său au fost transmise copiilor ansamblului de dans popular „Tinerețea”. Prin creații

ile interpretate micii dansatori redau nu numai măiestria, dar și sufletul dlui Serghei Stepanov, care știe a se apropia de inimile copiilor, trezindu-le interesul și curiozitatea, îndemnându-i spre cunoașterea bătănelor și brânelor, a hozelor și sârbelor, etc.

Din timpuri imemorabile este cunoscut că omul sfințește locul. Mai mult chiar – poți să nu cunoști omul, dar să afli despre el după rezultatele muncii sale. O perioadă de 53 de ani ne-o comunică distincțiile și mențiunile dlui Stepanov. Odată cu începutul activității pentru munca conștiincioasă, asiduă și prodigioasă, pentru realizări înalte și succese remarcabile, pentru omenie și modestie...Serghei Stepanov – veteran și lucrător eminent în cultură, este înscris în „Cartea onorifică de aur a Moldovei”, posedă titlul „Cavaler al ordinului de onoare”, medalia „Gloria muncii”, medalia „Învingător al întrecerilor socialiste”, medalii de aur și bronz la festivalurile internaționale și unionale, laureat al festivalurilor republicane, înscris pe panoul de onoare a raionului Ștefan Vodă, multiple ori menționat cu diplome și prime de stat, raionale și locale.

Respectul celor din jur dau dovadă de recunoștință pentru destinul împlinit, un destin presurat cu flori, un destin ales al sorții – Serghei Stepanov.

La mulți ani! Vivat, maiestre!

ANATOL CADU,
șef Secție cultură r.Ștefan Vodă